

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 20. januarja 1944.

Štev. 3 (740)

Danes:

Demon ljubezni

NAŠ NOVI LJUBEZENSKI ROMAN

(Gl. str. 5.)

Če imaš rad ogenj, rad trpi dim.

Slovenski rek.

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15-393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znakah.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. — V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostolpčna petilna vrsta ali njen prostor (všina 3 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.50 lire. V dvostolpnem tisku cene po dogovoru. — Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi: beseda 0.50 lire, Oglasi davek povsod se posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

214 sovjetskih tankov sestreljenih na vzhodnem bojišču

Führerjev glavni stan, 18. januarja. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil obavi:

Severovzhodno od Kerča in severozahodno od Kirovgrada so se izločile pomembni boljševiški napadi. Na področju Žaškova so naše čete v žilavih borbah zavzele več krajev. Silovite sovražnikove protinapade smo odbili, sestreljenih je bilo 26 sovražnih oklepnikov.

Zahodno od Rečice so nadaljevali boljševiki z močnimi silami svoje napade. V težkih bojih so bili odbiti, nekaj vdorov je bilo očiščenih ali pa zajenjenih. Severozahodno in severno od Nevelja je začelo popustiti sovražnikovo bojno delovanje. Krajevi boljševiški sunki so ostali brez uspeha.

Severno od Ilmenskega jezera so bili ves dan trajajoči, težki sovražni napadi zaustavljeni v srditih bojih ter so bili sestreljeni množični sovjetski oklepniki.

Južno od Leningrada in južno od Oranienbama so se tudi včeraj izločili vsi sovjetski poizkusi, da bi prebili fronto. Sovražnik je izgubil v tem odseku 91 oklepnikov.

Pri obrambnih bojih v lužnem odseku vzhodnega bojišča se je zaradi svoje neomajne trdnosti odlikovala 10. bavarska divizija oklepnikov grenadirjev, ki ji poveljuje generalni poročnik Schmidt.

Na celotnem vzhodnem bojišču smo včeraj sestrelili 214 sovjetskih oklepnikov.

Na lužnoitalijanskem bojišču je potekel dan mirno. Prišlo je le do obolstranskega delovanja udarnih čet in do več neuspešnih sovražnih napadov na naše skrajno levo krilo.

Iz vojnih poročil nemškega vrhovnega poveljništva v preteklem tednu:

Severovzhodno od Kerča in pri Nikopolu so se izločile pomembni sovjetski napadi. Severozahodno od Kirovgrada sovražnik še zmerom močno napada. Oddelki naše vojske so sestrelili na tem odseku o zadnjih dveh dneh 81 sovjetskih tankov. Zahodno od Rečice so boljševiki po dolgi toponiški pripravi prešli v napad. V hudih, izpremenljaj polnih bojih so naše čete ohranile svoje postojanke. Na področju pri Žaškovi smo s presenetljivimi napadi povzročili sovražniku hude izgube. Pri Pogrebišču smo kljub žilavemu sovražnikovu odporu še dalje napredovali. Jugoahodno od Vitebska so se izločile vsi boljševiški napadi. Severno od Ilmenskega jezera, na področju južno od Leningrada in južno od Oranienbama so Sovjeti napadali z naraščajočo srčnostjo.

Na južnoitalijanskem bojišču je bojno delovanje na odseku zahodno in severozahodno od Cervara nekoliko popustilo. Krajeve sovražnikove napade smo odbili.

Severnoameriški bombniki so dne 16. t. m. bombardirali Celovec. Povzročili so škodo na poslopih in žrtve med civilnim prebivalstvom. Naše protiletalsko toplotnost je pri tem napadu kakor tudi nad italijanskim ozemljem sestrelilo 18 sovražnih bombnikov.

Železdajstvo nad italijanskim narodom je maščevalo

Verona, 11. jan. Posebno izredno sodišče za sojenje 19 članov velikega fašistovskega sveta, je izreklo razsodo po tridnevem posvetovanju. Obsojilo je 19 članov velikega fašistovskega sveta, kateri so na seli od 24. na 25. julij preteklega leta podpisali Grandjevo resolucijo proti Duceju in s tem omogočili Badoglioju državni udar ter tako izdali Duceja in fašizem. Od 19 obtožencev jih je bilo 18 obsojenih na smrt, med njimi 13 v odsotnosti. Izmed 6 navzočih je bilo pet obsojenih na smrt: bivši zunanji minister prof. Ciano, maršal De Bono, bivši notni dolski ministri Ciano, schi, bivši upravnik fašistovske stranke Marinelli in bivši vodja družava italijanskih industrijcev Gottardi. Bivši kornaracijski minister Cianetti je bil obsojen na 30 let robitve. Državni tožilec je zahteval za vseh 19 obtožencev v imenu »fašistovske revolucije v njeni novi republikanski obliki« smrtno kazen.

Obsojila je bila že izvršena v tork dopoldne kmalu po deveti uri nad De Bonom, Ciano, Gottardiem, Marinellijem in Pareschijem, in sicer z ustrelitvijo.

Podli sunek v hrbet italijanskega naroda, ki se je pričel na seli velikega fašistovskega sveta dne 25. julija 1943, je dobil svoje plačilo s sodbo sodišča v Veroni, čeprav usode italijanskega naroda ni več moglo popraviti. Člani velikega sveta, ki so postali orodje izdajalske klike Viktorja Emanuela, prestolonaslednika Umberto, Badoglija in Cavallera, so svojo krivdo plačali z glavo.

Nemška in evropska svoboda duha

Govor državnega vodje Rosenberg v Pragi

Praga, 17. jan. DNB. Državni vodja Rosenberg je imel v nedeljo pomemben govor o nemški in evropski svobodi duha, v katerem je obračunal s sovražniki Nemčije in Evrope, ki razširjajo po svetu propagando, da hočejo osvoboditi našo celino diktature in ji prinesiti svobodo. V uvodu je pojasnil Alfred Rosenberg vprašanje, v kakšnem obsegu lahko sploh govorimo o svobodi volje in duha in kaj te besede pomenijo. Vsi smo si najbrž edini, da absolutne svobode v življenju ni in je ne more biti. Vsaka državna suverenost je utegnena zaradi sosedov in nasprotnikov. V 19. stoletju pa so se prav one sile, ki nas hočejo »osvoboditi«, trudile, da bi z nakupčenjem zlata in denarja potegnile vse narode, kakor se to ni zgodilo še nikoli doslej v zgodovini. Kričeče nasprotje v svetovni zgodovini je, da skušajo pri zaslepljenih množicah uveljaviti poskus svobode.

V svojem stališču, ki ga je zavzel o praktičnih posledicah idej svobode, je opozoril državni vodja na najneposrednejše udeleževanje človeka na zemlji, na kmečko delo, kjer narava vsiljuje svoj ritem. Gospodarstvo je odredilo določena obdobja dela, zato je vsak pripravljen sprejeti take omejitve v smislu jasno opredeljenega načina življenja. Združene države so n. pr. izumiteljice tako imenovanega tekočega traka, to je mehanizirane kontrole dela nad milijoni ljudi, ki ima za posledico ogromni kapitalistični kolektivizem. Razvoj 19. stoletja je prinesel proletarski kolektivizem v smislu marksizma. Razrednemu boju od zgoraj se je pridružil še razredni boj od spodaj, h kapitalistični internacionali je prišla se proletarska internacionala. Tako imenovana svoboda gospodarstva se je razdevala v izprih, obupni odgovor zatiranih pa je bila stavka. To pa ni bila več resnična svobodna igra pošteno delujočih sil, temveč kolektiven pojav, ki ni imel

s svobodo nič več skupnega. Kdor zasleduje zgodovino idej svobode v dobi židovstva, liberalizma in proustozidarstva, bo ugotovil, da je liberalna država nesposobna za zagotovitev svobode, ker se je sama zaradi gospodarskih interesov privatizirala in si s tem iztrgala moč za izvršitev takih sklepov.

»Razvoj od neomejene gospodarske samostojnosti do gospodarske tiranije je nadaljeval državni vodja Rosenberg, »od površnih proklamacij svobode in koncernov pa mora — to je maščevanje organskega življenja — privedi do nadaljnjega kupčenja, do neverjetne revščine milijonov in naposled do zloma. Tu nastane potem največja nevarnost za liberalno idejo svobode. Ker so nesposobne, da bi resnično gojile in obdelovale najbogatejša življenjska področja, iščejo liberalne države neprestano novih držav, ki imajo surovine, da bi jih izkoristile. Obenem pa seveda tudi tržišča, ker obubožani milijoni v lastni želeti na koncu nimajo več nobene kupne moči. In če se narodi tem izkoriščevalnim načrtom prostovoljno ne pokore, pride doba vojn in socialnih revolucij. Primer nam kaže ta svetovna vojna. USA se je udeležila svetovnega tekovanja, ona ga je podpihala, da bi s sklicevanjem na državne interese in na patriotizem odvrnila pozornost od notranjepolitičnih sporov in vse bolj naraščajoče korupcije. Marksizem ni v tem pogledu nič drugega kakor obrnjen kapitalizem. Zato svetovni kapitalizem in boljševiška svetovna revolucija v svojem najglobljem bistvu nista nikaka svetovnonazorska nasprotnika, temveč dve kvečemu tekmeča. Simbolno za to medsebojno zvezanost je svetovno židovstvo, ki predstavlja na obeh straneh glavno gonilno silo, v upanju, da bo v tem svetovnem konfliktu vsekakor izšlo kot zmagovalce.«

Državni vodja je poudaril, da vodi Nemčijo spoznanje, »da je resnična svoboda stalna realnost, vendar odvisna od plemena. Politična svoboda ustreza veličini delovnih moči posameznih narodov, duševna svoboda pa predstavlja priložnost tudi za tako imenovane male narode, ker je neodvisna od kvantite.«

Anglija in USA izjavljata, da nameravata popolnoma uničiti pruskega duha in tako imenovani »nacistični teror«. To pomeni, da hočeta uničiti cilje, ki dajejo nemški zgodovini življenje in ki so vstali iz časti kot odpora proti svetovnemu izkoriščanju. Sovjetska Zveza ni nikdar pustila nikogar v dvomu, da hoče s pomočjo židovskoproletarske svetovne revolucije popolnoma zatreti nemški narod. Pod zlaganim plaščem tako imenovane proklamacije svobode se vrši torej danes največja vojna proti svobodi indogermanskega duha. Zalostno bi bilo za evropsko mladino, če bi v tem trenutku ostala nevtralna. V vseh državah je ona najbolj zainteresirana, da ne izgubi v bodočnosti danih ji možnosti, in zato vstopa v fronto svobodnega evropskega duha proti severnoameriško-britanski in sovjetsko-židovski nekulturi. Nemška vojska je danes tudi fronta nemškega in svobodnega evropskega duha. Nemčija se danes bori proti vsem sovražnikom svobode in kulture naše celine.

Alfred Rosenberg je zaključil svoj govor, potem ko je nakazal kulturne vrednote, z opozoritvijo, da gre danes za svobodo gojenja, ustvarjanja in izražanja naprej nemške in evropske kulture. Z obrambo življenja branimo dušo domovine, z domovino svobodo duha, glavni pogoj vse bodoče ustvarjalne sile. Zato velja za vse Nemce in za vse Evropejce, ki so v tej usodni uri doumeli svojo svobodo, le eno geslo: V prah z vsemi sovražniki naše častitljive, ljubljene evropske celine!

Beseda tistim, ki so poštene volje

Od osebe, ki stoji po svojem poklicu za dolgo vrsto let sredi med narodom in hkrati nad njim ter je zato imela mnogo priložnosti (pa tudi volje!) za temeljito in nepristransko proučevanje naših žalostnih razmer, tako pri koreninskih kakor pri satovnih, smo prejeli spodnji sestanek, ki ga objavljamo svojim bralcem v razmisljanje.

Kaj bo s Slovenci?

Tega težkega vprašanja si ne stavimo zato, ker je toliko in toliko ljudi pobitih ter toliko in toliko domov požganih. To, kar nas navdaja največjo skrbjo in strahom, je dejstvo, da so vse žrtve, o katerih se pravi, da morajo biti, brez vsakega pomena za narodno stvar. Se več tisoč in tisoč evrobov po naših gozdocih, pa na Rabu, v Gonarsu, Rebeciju in drugod ne govorijo za nas, temveč delajo proti nam. Govorijo svetlo o tem, kako zblaznili politiki, zločinci, delomrzneži, koristolci in napihnjeni rešujejo slovenske probleme in uvajajo boljši red kakor se slovenska inteligenca udeležuje pobijanja lastnih ljudi, kako slovensko meščanstvo ploska tistim od katerih bo nekoč pobito, če zma gajo.

Žrtve morajo biti! In žrtve so ogromne, neznane, nepreštete. Tudi najbrž se ni še nikoli zgodilo, da bi padale tolike žrtve za tako nič vredno stvar, kakor je ta, ki jo bo zgodovina imenovala *židovsko internacionalo*.

Najboljši naš prijatelj se mora obrniti od nas. Z norci se ni varno družiti. V mednarodnih odnosih, kjer vlada sam hladen razum, pa ne moremo pričakovati drugega ko za smeh.

Politična škoda, ki nam jo delajo brezvestni in nori »osvoboditelji«, sidi nepopravljiva. Bodoči rodovi, k jim bo naloženo, da se borijo za izgubljene postojanke, nas bodo preklinjali še vse bolj kakor mi one, k so na koncu prejšnje vojne zamudili uro.

Vendar je še čas! Mnogo se da še popraviti! Kakor si je naša inteligenca in meščanstvo izvolilo slabši najslabši del, tako je naše preprosto ljudstvo odgovorilo, kakor odgovarja zdrav narod: *nečemo umreti*. Postavilo se je v bran.

Tako je torej nastal boj na življenje in smrt, boj, ki se mu ne moremo več izogniti in ki ga moramo izbojevat do konca, da rešimo narod. Čim prej, čim odločneje, čim brezobzirneje. Kaka je treba čimprej izrežati, da se telo ohrani.

Ali pa so vrste domobranstva, ki se je postavilo v boj, dovolj trdne in enotne? Ali jih ni prišlo zraven mnogo iz nekih drugih interesov, rečimo zaradi samih sebe, zaradi strahu, zaradi neke posebne ideologije? Če se to dozajda, potem skrivaj to v sebi dvojno nevarnost: prva je v tem, da se bo domobranstvo razšlo ko se bo stranki zdelo, da je nevarnost zanj minila (kupčija z »zavezništvom«), druga pa je v tem, da se bo razpršilo v najbolj kritični uri, ko ne bo potrebne trdnosti.

O drugem primeru ne bomo dalje govorili; oportunitizem, strah in dvor ima tu besedo, vse dediščina star vzgoje in politike. O prvi možnosti pa je reči, da predstavlja pri obli kovanju domobranstva najresnejšo oviro vsi, ki pravijo, da Slovenci Slovenec ne smemo pobijati in ne prelivati bratske krvi, pri čemer smatramo za Slovenec in brate komuniste, ki jim velja naš boj. Ne gleda na to, da so se ti (komunisti) sam izključili iz našega narodnega občestva (ki ga vrh vsega z vso silo uničujejo), se nam vsiljuje vprašanje: zakaj se to lepo načelo poudarjamo sedaj, ko se treba boriti. Ali govori iz dotičnih res dobro slovensko in krščansko srec? Ali ne govori morda drugo srec, ki ga lahko imenujemo londonsko? Toliko mu je v tem, da ne pokvari svojega zavezništva s Sovjetijo, da mirne duše prusa svoj narod komunistični revoluciji in uničevanju ter ovira v izpolnjevanju dolžnosti druge, ki ima boljše voljo in pamet. Sploh pa, ali se to srce vpraša, zakaj država, katero se stavi toliko upov (Anglija) povsod drugod podpira komunisten doma se ga pa z vsemi sredstvi brani, in zakaj nam ta država ponuja tako zvano demokracijo? Ali delomorda to iz ljubezni do nas ali splošno do človeštva? Govori nam o nov boljši, lepši demokraciji, ki bo za dovoljila vse razočaranja, in mi ji kljub vsem slabim skušnjam verjamemo. Kakor da je mogoče iz staroponošene obleke napraviti novo!

Kako je mogoče po vsem tem, kar smo preživeli in pretrpeli, ne videti da je prišel čas, ko je »demokracija« opravila svoje delo in mora izginiti. Njena pot je vodila v splošno vojno in v tej se je nehala. Zato se bo vojna končala bodisi z zmago narcov, ki so ali še bodo šli v boj proti komunizmu, bodisi z zmago komunistične revolucije, nikoli pa ne z zmago »demokracije«. Ta je svojo vlogo

OD APRILA 1941. DO DECEMBRA 1943.

Historiat, organizacija in zakulisje »osvobodilne« borbe na Slovenskem

Sobotni Slovenski dom je prinesel izčrpen historiat slovenskega partizanstva in gozdnega razbojništva. Stavak očito izvira izpod strokovnjakega peresa, tako je stvarjen in temeljit in zaradi tega seveda tudi poučen. Zato se nam zdi vreden, da ga skoraj dobesedno ponatisnemo.

Priprave in začetek

Takoj po razpadu Jugoslavije so komunistični veliki sklenili, da bo treba takoj organizirati vojaške formacije, s pomočjo katerih bodo lahko terorizirali ljudstvo in pripravili Slovenec do revolucionarnega razpoloženja.

Že tri mesece po razpadu je bilo v Ljubljani formirano komunistično vojaško poveljstvo. Vrhovni poveljnik je bil tedaj Leskovšek s partizanskim imenom »Luka« ali »Peter Strugarek«. Komisar pri tem poveljstvu je bil neki delavec iz Crnuče po imenu »Maček«, namestnik komandanta pa je bil Baebler. To poveljstvo je bilo v Ljubljani.

Vstrie s komunisti na so začeli v Ljubljani s svojo politično in vojaško organizacijo krščanski socialisti. Ki jih je vodil pok dr. Aleš Stanovnik. Stanovnik je dal takoj v začetku nalog, da ne sme iti nihče med komuniste, pač na nai vsi Slovenec nekomunisti shranijo orožje in nai čakajo, da bo vodstvo krščanskih socialistov politično in vojaško organiziralo svoje enote in tedaj šele nai pristopijo zraven.

Bili sta torej dve organizaciji. Ki sta nekaj časa potekali vstrie. Ko so komunisti videli, da bi utegnili zanje postati to nevarno, in ko so zvedeli za tajni Stanovnikov nalog, so sami Stanovnika ovadili cesarski vojski in ga dali ubiti.

Politično so v tem času vodili tolovajsko gibanje v Ljubljani Kidrič, Kocbek in Rus. Vsi ti so bili seveda že tedaj partije, zato jim ni Stanovnikov delo prav nič dišalo.

Vloga krščanskih socialistov

Ko so se pojavili na terenu, so komunisti opazili, kako malo zaslonbe imajo pri ljudstvu. Saj so na cel Doleniski dobili samo tri svoje somišelnike-komuniste, in to so neki Slak iz Dobrnič, kavarnar Majcen iz St. Janža na Doleniskem in Tone Spas (pravo ime Nose Jože) iz Kompoli.

To so bili v prvih časih njihovi edini sodelavci. Nasprotno pa so se krščanski socialisti počutili na terenu dokaj močne in njihovo politično delo je imelo med ljudstvom dokaj velik odmev.

Komunisti so seveda to čutili, zato so začeli politično kampanjo, da je treba nujno narediti sporazum med partij in krščanskimi socialisti. Vsa ta pogajanja je bolj ali manj vodil Kocbek, ki je bil že davno partije, na zunaj pa se je delal krščanskega socialista in se je kot tak postavil za vodjo krščanskih socialistov. Jasno je seveda, da je zato zelo pritiskal, da se sporazum čimprej doseže, in dolenjsko so tedaj krščanski socialisti te politični gonji podlegli. Sforirali so vsaj to, da so bili vsi komandantje posameznih odredov krščanski socialisti, medtem ko so bili komisarij povsod že partije.

Komunisti so uvideli, da s tem majhnim krdelem ljudi ne bodo ničesar dosegli, zato so začeli mobilizirati. Naivečje nasilje pri mobilizaciji je izvajal imenovan Majcen. Mobilizacija je število tolovajev podvoila, tako da jih je pri prvem napadu na Bučko bilo že okrog 40. Napad seveda ni uspel in imeli so tudi tri mrtve. Komunisti so tedaj uvideli, da bo treba enote močno pomnožiti, če hočejo pričeti z oboroženimi akcijami. Istočasno je bila mobilizacija na Goreniskem, Stajerskem, Notraniskem, zlasti pa na Doleniskem.

Prvi »bataljoni«

Uspešno jim je na vseh teh področjih organizirati štiri batalione, od katerih je vsak štel od 120—200 mož. To so delali do božiča 1. 1941. Vsi ti štirje bataljoni so bili neposredno podrejeni v uvodu imenovanemu glavnemu poveljstvu v Ljubljani, vendar so vsi delali na svojo roko, brez odgovornosti, brez kontrole, zato so se dogajala tako strašna zločinstva.

Komandant Doleniskega bataliona je bil tedaj Rime Zan, pravo ime More Ivan iz Novega mesta, komisar pa je bil Ahac, t. j. omošolec Brodar iz Novega mesta. Komandant Goreniskega bataliona je bil dr. Marjan Dermastia, ki pa je s svojim batalionom kmalu doživel polom. Na Jalovcu in v Poljanski dolini so njegov batalion popolnoma razbili, zadnje poraze je doživel v Sečah nad Skofjo Loko in nato je pribežal z ostanki na Notranisko, kjer se je pridružil Notraniskemu batalionu. Stajerskemu batalionu je poveljeval Stane Milnar, rudar. Operirali so okrog Litile in Moravč. Komandant notraniskega bataliona je bil

Takšno je bilo stanje o božiču 1941.

Ze takoj v prvih mesecih 1942 se je dosegel sporazum med komunisti in Koebekovimi krščanskimi socialisti: vse delo so prevzeli partije.

Prva stvar je bila, da izvedejo mobilizacijo in da si zagotovijo svoje kadre. Začeli so s politično vzgojo po vaseh in res jim je uspelo, da so skoraj v vsaki vasi dobili po enega delavca, ki je delal zanje, to je za partijo.

Cenraj je bil formalno že dosežen sporazum, to se pravi, da so se Sokoli in krščanski socialisti v vsem podredili partiji, so partije povsod poudarjale, da je OF »sklop vseh pozitivnih sil«, zlasti pa, da so najaktivnejši v njej krščanski socialisti. Komuniste so prevzeli samo kot ljudi, ki bodo sodelovali z njimi zlasti pri rešitvi socialnega vprašanja.

Nepoučeno ljudstvo je seveda šlo na te limance, ker niso vedeli za ozadije, da je namreč partija bila tedaj že vodilna. Niti partizani sami niso slutili, da so se tedaj že prodali komunistom.

Mobilizacija je dobro uspevala, tako da so se spomladi 1942 banditske čete močno pomnožile.

Iz prejšnjih batalionov so formirali tako imenovane »odrede«, od katerih je obsegal vsak dva do tri batalione, en batalion pa je štel približno 120 mož. To poudarja se je tudi Goreniski batalion na naših tleh spet sestavljal in se vrnil na Gorenisko, kjer je živel in žel malo uspehov. Zveze z njimi ni bilo nobene.

Prvi se je pri nas sestavil Doleniski odred (DO). Imel je tri batalione. Komandant prvega je bil neki Mrak, komisar Boris Nikič, s pravim imenom Niko Silih, medicinec iz Kandiie pri Novem mestu. Komandant drugega bataliona je bil Rime Zan, komisar Nace Majcen. Komandant tretjega je bil Martinov, komisar Lado Krčan iz Grosuplja.

Prav kmalu se je sestavil tudi 4. batalion, katerega komandant je bil Cort, pravo ime Pirkovič, komisar pa neki Gorjanc.

Organizirati je bilo treba tudi Belo Krajino. Zato je odšlo tja 15 ljudi, ki so organiziranje takoj začeli. Vodil je ljudi prof. Kociper, z njim pa je bil tudi že imenovan Ahac (Brodar) in Ljubljanski Sokol Jože. Glavni namen je bil mobilizacija.

Res jim je v enem mesecu uspelo mobilizirati precej ljudi, iz katerih so sestavili tako imenovani Belokranjski batalion, ki je štel približno 150 ljudi. Tudi ta batalion je spadal neposredno pod glavno poveljstvo, ki je bilo tedaj še v Ljubljani.

Nadaljevanje na 2. strani

Una insa apostolica...

Naredba o prepovedi kretanja in policijski uri na operacijskem ozemlju Jadransko primorje

Na podlagi prejetih pooblastil odreja:

v svrhu vzdrževanja javnega mira, varnosti in reda sledeče:

- Čl. 1.
Hoja in vožnja po javnih cestah, trgih in potih se lahko prepove za gotove čase (prepovedi kretanja).
- Čl. 2.
(1) Začetek in konec prepovedi kretanja določajo potopne upravne navedbe krajevno pristojnih prefektov, za Ljubljano pokrajino pa še policijske uprave.
- (2) Čas prepovedi kretanja se objavlja na običajni način.

- Čl. 3.
(1) Prepoved hoje in vožnje na javnih cestah, trgih in potih ob času prepovedi kretanja ne velja za pripadnike nemške vojske, nemške policije, uradništva nemške vojske, siceršnje Nemce iz Italije, ki se zadržujejo po službeni nalogu ali iz drugih razlogov na področju operacijskega ozemlja ter se glede svoje osebe izkažejo z veljavno, s fotografijo opremljeno nemško izkaznico.
- (2) Prepoved ne velja za pripadnike italijanske vojske, italijanske policije, lastne vojske in lastnih deželnih samostojnih oddelkov za časa izvrševanja njihovih službenih nalog.
- (3) Od prepovedi se lahko na predlog izvršnega sodišča odloži oseba, ki ima službeno dolžnost zahteva v pretežno javnem interesu njih hojo in vožnja po javnih cestah, trgih in potih tudi ob času prepovedi kretanja.

- Čl. 4.
(1) Prišel bom jutri k vam, je dejal tui gospod muno. »Prav gotovo se bomo sporazumeli.« In kurjač Donk je tolažeče odjedel svojo razburjeno ženo proti domu.
- (2) Drugo dopoldne sta se oba očeta res sestala. Gospod Donk je prišel s seboj svojo Viljo. Vprašujoče so zrla očeta gospode Beuthove v fanička. Primerjala je in primerjala in morala naposled ljudem sama priznati, da najbrže ložer res ni njen sin, temveč Vili. Podobnost med Vilijem in njenim možem je bila očena na prvi pogled. Obraz, barva las, postava, oči in usta, vse je bilo isto. Beuthov ložer je bil pa narobe presenečljivo podoben kurjaču Donku.

- Čl. 5.
Javni lokali in vsakršna zabavišča, všteta tudi med restavracije in kinematografe, morajo eno uro pred pričetkom časa, tekom katerega se kretanje prepoveda, končati svoja predvajanja in ustaviti razdeljevanje jedi in pijače svojim gostom.
- Čl. 6.
Krajevno pristojne prefekte pooblaštam, da dovolijo na podlagi elektroničnih lokalnih priključkov od gornjih določil.
- Čl. 7.
Kršitve določil gornje navedbe se kaznujejo z denarno kaznijo in s kaznijo na prostosti ali eno izmed obeh kazni.

Trst, dne 22. decembra 1943.
Der Oberste Kommissar:
Rainer s. r.

Naredba o zaščiti gospodarstva

Na podlagi prejetih pooblastil odreja:

Kdor ogroža možnost kritja polov za gospodarstvo s tem, da namerno da napadno podatke

1. o potrebi ali obstoju delovnih sil,
2. o potrebi ali o zalozah za gospodarstvo važnih surovin, tvarin, izdelkov, strojev ali orodij, se kaznuje s kaznijo na prostosti, v posebno težkih primerih, ki obkličajo gospodarstvo pa s smrtjo. Razven tega se izrekajo lahko tudi denarne kazni do neomejene višine.

- Čl. 2.
Napadne podatke daje tudi oni, ki namerno ne vložijo obvezne prijave, ali jih ne vložijo popolnoma.
- Čl. 3.
Za presojo je pristojno posebno sodišče za javno varnost. Kazenski pregon se uvede samo na zahtevo dotične oblasti, na katere vprašanje je dal obtožbeno naročnik, ne pa na zahtevo ali sploh nikakr odgovor.

Trst, dne 30. decembra 1943.
Der Oberste Kommissar:
Rainer s. r.

Oblasti so v zadnjem času odvzele dovoljenja za čez blok 200 osebam, ki so s propustnicami, veljavnimi samo za prehod čez blok, hodili v Trst po opravkih. Za kazen zdaj ti ljudje niti v najbližje okolice Ljubljane ne morejo.

Preved opozarja ljubljanske trgovce, da smejo oddajati živila na predložene odrezke bolniških nakaznic samo, če prinese stranka tudi glavo bolniškega nakazila z isto številko, kakor jo ima odrezek. Izdano blago mora trgovci vpisati na hrbtno stran glave bolniškega nakazila, ki jo potem vrne stranki.

Osebnosti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: G. Dušan Jelenc, priv. uradnik in gđ. Draga Grabnerjeva, stud. chem; G. inž. Jaka Ferjan in gđ. Ivica Furlanova, Bilo srečno!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Francka Lavričeva; Marija Zajčeva; Francka Javorčičeva; Apolonia Lucetova; inž. Hubert Ranzinger; Anica Kropnikova; Rupert Tručič; Jozefa Mikšičeva; Franc Golob; Ivana Stančičeva; Fani Žuljčeva; Ivana Zelencova; Terezija Černomanova; Franc Tomš; Marieta Repetova; Marija Jendkova; inž. Janko Babnik; Anton Varšek; Linka Klunova; Josip Korzun; Franc Mrhar; Jože Stupčan; Franja Erkerjeva.

Naslednje so se:

Prima lula vreče na prodaj

PEIRONAFTA

Ciril Metodova 35a (prej Tyrševa)

LISTEK „DRUŽINSKEGA TEDNIKA“

Zamenjana otroka

Kaj bi storili, če bi po desetih letih spoznali, da vaš otrok v resnici ni vaš? - Kako v velikih bolnišnicah zaznamujejo novorojenčke, da jih ne govalke ne zamenjajo

Bilo je leta 1930. V Gladbach-Rheydtu v Nemčiji so odšli proti večeru na izprehod tovarniški mojster Beuth, njegova žena in njegov enajstletni sinko Jožef. Naproti sta imela prišla gospod in gospa, ki ju Beuthovi niso poznali in imata tudi niso poznavali posebne pozornosti. Zda se so se presenečeno ustavili. Gospa je kriknila in s tresočo se roko pokazala na malega ložera, rekoč: »Ta fant, tu, saj sem zmerom slutila! Ali ne vidiš, da je čisto podoben najemu najsličnejšemu? In tebi je kakor iz obraza izrezal O. Bog. To mora biti tvoj otrok!«

Gospa Beuthova je nehote trdnice stisnila otrokovo ročico, kakor da bi ga hotela zavarovati pred tujim žensko. Mali je bil sam ves prestrašen. Tedaj sta pa oba možka že stopila dnu k drugemu. Kmalu sta se sporazumela.

»Prišel bom jutri k vam,« je dejal tui gospod muno. »Prav gotovo se bomo sporazumeli.« In kurjač Donk je tolažeče odjedel svojo razburjeno ženo proti domu.

Drugo dopoldne sta se oba očeta res sestala. Gospod Donk je prišel s seboj svojo Viljo. Vprašujoče so zrla očeta gospode Beuthove v fanička. Primerjala je in primerjala in morala naposled ljudem sama priznati, da najbrže ložer res ni njen sin, temveč Vili. Podobnost med Vilijem in njenim možem je bila očena na prvi pogled. Obraz, barva las, postava, oči in usta, vse je bilo isto. Beuthov ložer je bil pa narobe presenečljivo podoben kurjaču Donku.

Zdaj sta se obe materi zamislili, kako je bilo pred enajstimi leti.

Oktober 1. 1919. je gospa Beuthova pričakovala dečo 24. oktobra je odšla v evangeliško porodnišnico v München-Gladbachu in popoldne okrog šestih je rodila sina. Bila je tako izmučena, da je ležala v nekakšni omamljenosti, ko je sestra odnesla novorojenčka in ga ni niti pogledala. Isti dan je v neki drugi porodni sobi iste porodnišnice rodila gospa Donkova. Že zjutraj je bila povila krenketa sinčka brez posebnih težav in si ga je zato tudi lahko nalanko ogledala. Preden so ji ga odnesli v kopalnico.

V evangeliški porodnišnici so imeli navado, da so sestre odnešle v prvo kopalnico po dva, tri novorojenčka hkrati. Posebnih znakov - kakšne ptenilice na nožici ali kaj podobnega - otroci niso imeli.

Drugi dan so gospo Donkovo preselili v drugo sobo. Njena sosedica je bila zdaj gospa Beuthova. Bila je zadovoljna, ko so oba materama prinesli otroka iz skupne spalnice, kjer sta prespala noč. Gospa Donkova je že izlegla roke, da bi objela svoje dečo, tedaj se je pa združila. »Sestra,« je vzkliknila, »to ni moj otrok! Čisto natančno se spomnim, da je imel moj sinček večja usula!«

Nehote je pogledala v žibel gospe Beuthove in dejala: »Da, ta je moj! Dajte mi ga, takoj mi ga dajte sestra!« Gospa Beuthova jo je začudeno poslušala. Prvič je zdaj natančne pogledala svojo prvojenčico - vendar ni mogla povedati, ali je res prav gotovo njeni, saj ga po porodu ni bila videla. Tedaj se je pa vmesala sestra. Odločno je trdila, da je zamenjava nemogoča in da je tako vestno vršila svojo dolžnost, da je takšna usodna pomoč zaključena. Gospa Donkova se je pomirila. In gospa Beuthova, ki sploh ni bila v dvomih, je hubeče prišla svoje dečo k sebi.

Leta so tekla. Donkov Vili je pridno rasel, toda čeprav ga je gospa Donkova obdala z ljubeznijo in skrbnostjo prave matere, vendar ni mogla pozabiti prizora, ki se je bil odigral tisto usodno jutro v evangeliški porodnišnici. Vendar je vselej prenosila svoje dvome in se oklenila malega Vilija s podvojenim ljubeznijo. Ali pa človek lahko prav tako iskreno ljubi lučena otroka kakor svojo?

Tako je bilo do dne, ko je srečala Beuthovega ložera. Tedaj se je nekaj prelomilo v njej, spet so se porodili stari dvomi, in presenečljiva podobnost malega ložera njenemu možu je zapeljala vse dotlednje pomisleke. Ložer je njen pravi otrok! In tako sta sedela očeta drug drugemu naproti in se posvetovala. Čutila sta, da tako, kakor je bilo dotlej, ne more ostati. Kaj bo pa z otrokoma, če ju bosta družini zdaj zamenjali? Ali se bo Donkov Vili preselil k Beuthovim, Beuthov ložer pa k Donkovim? Omožne razmere so v obeh družinah skoraj iste. Otroka zaradi tega ne bi izpela. Prav tako bi lahko tudi nadaljevala solatne nemoten, saj sta oba dovršila isto število razredov.

Ali pa ne bosta otroka ob takšni zamenjavi silno trpela? Dvojevnost starši so bili z njima zmerom dobri, bili so hubeče stariši in otroka sta rasla v srečnih družinah, ne sluteč, da nista pravi. Ali smemo torej dva otroka iztrgati iz mirne družinske sreče, čeprav ta sreča ni prava? Ali moč otroške ljubezni ni silnejša, vez na domačo hišo tesnejša, kakor pa še tako prepričujoči vzroki za zamenjavo obeh faničev? Donkov Vili iskreno ljubi svoje krušne starše in prav tako Beuthov ložer se pomisli ne mara, da njegova roditelja nista prava.

Starši obeh fantov so dovolj uvredniti, da spoznajo, kako nerodno zadevo so sprožili. Očeta sta se odločila, da bosta skupaj vložila ložbo pri deželni sodišči. Otroka naj pa za zdaj ostane tam, kjer sta živela dotlej.

24. marca leta 1931. se je pričela zanimiva razprava pred deželnim so-

diščem. Udeležilo se je je ogromno občinstva. Tiste dni niso v München-Gladbachu, v Bonn, Rhevdu in Düsseldorfu govorili nič drugega. Časopisni poročevalci iz vseh vcelesti so hoteli biti priče tega edinstvenega procesa in poročali o razsodbi svojim bralcem.

Vsi so upali, da bo krvna preiskava razjasnila morebitne neločnosti in pomisleke in odkrila skrivnost usodne zamenjave. Muhaši slučaj je pa hotel, da so bili vsi člani iste krvne skupine. Možno je, da je Donkov Vili v resnici Beuthov Vili, toda verjetnost, da ni, je prav tako velika. Če bi oče Donk bil v isti krvni skupini kakor Beuthov ložer, Donkov Vili pa v drugi in če bi gospa Beuthova bila v isti krvni skupini kakor Donkov Vili, bi bila slika jasnejša. Ker je bila pa preiskava za vse širi, poziliva? So bili sodniki spet tam kakor ob začelku.

Vodstvo evangeliške porodnišnice je odločno zavračalo, da je sleherni zamenjava izključena. Takoj po rojstvu dobe namreč novorojenčki na podplat obliži, ki je na nemi zapisano materino ime. Vendar enajst let poprej takšno označevanje se ni bilo v navadi. Tedaj so o vsakem novorojenčku v poseben zapisnik zapisali samo težo, velikost in kakšno posebno znamenja. Vendar je vodstvo porodnišnice zavračalo, da so bili ti zapisniki tako natančni, da otrok ni bilo mogoče zamenjati.

Sestra, ki je tedaj strelala obema našima porodnicama, zdaj ni več služila v porodnišnici, zato je tudi ne zaslišali. Vodstvo je pa izjavilo, da je bila izredno natančna in vestna sestra in bi bila gotovo vse storila, da bi dokazala svojo točnost, če bi se ji zdeli dvomi gospe Donkove upravičeni.

S temi izjavami sta se morala ložica zadovoljiti. Zdaj so dobili besedo znanstveniki. Sodišče je pritegnilo k izjavi medicinske fakultete bonnskega vseučilišča, starše in otroke je preiskal neki düsseldorfski profesor; na koncu koncev so znanstveniki izjavili, da se jim zamenjava vendarle ne zdi verjetna.

»Vidiš, mami, jaz sem vendar tvoj sin!« je zmagovito vzkliknil Donkov Vili. »Ti si moja mama in nobena druga.« In izrazil Beuthov lože svoj mater. Ob teh besedah sta se materi zavedeli, kakšno neprevidezost sta zagrešili, ko sta sprožili ta proces. Zakej ni moglo vse tako ostati, kakor je bilo? Veselje obeh otrok, da imata prave starše, je seglo vsem globoko do sra. Vendar je bilo prepozno. Očeta sta hotela svoje pravice, razven tega je moralo sodišče izreči jasno besedo, saj je šlo tudi za interes javnosti.

Očeta sta izjavila, da imata ni do tega, da otroka zamenjata, rada bi pač vedela, kateri je njihov pravi sin. Če se bo izkazalo, da sta otroka res zamenjala, bo gospod Donk posnoval svojo ložera, gospod Beuth pa Viljo. Toda otroka bosta ostala v družinah, kjer sta rasla. To je bil karkoli moder sklep. Nedvomno bi bilo pa še modreje, če bi starši otrokoma prijemali lo razburičen, ki utegne pozneje obroditi razne dvome, pomisleke in izpolnje v mladih dušah.

Vsi državni pravniki je že hotel izjaviti, da ostane zadeva neodločena, kar se je na lepem vse zasukalo. Hamburški strokovnjak za ortopedijo zobovja dr. Kader je izjavil, da bo preiskal vse člane obeh družin. Doktor Kader se je dolga leta bavil z znanstvenim proučevanjem zobovja in čelustni in je prišel do spoznanja, da imajo člani istih družin posebne značilnosti zobovja in čelustni, ki jih člani drugih družin nimajo. Zda je preiskal oba otroka in starše in ugotovil, da oba obliži in značilnosti čelustni in zobovja Donkov Vili res spada v družino Beuthovih, Beuthov lože pa v družino Donkovih. Otroka sta bila res zamenjana.

Zdaj so primerjali še prsne odise. »Pravih« in »dozdevnih« staršev in otrok. In res so se morali znanstveniki ukloniti dojamu hamburškega zdravnik. Po osemnajstih mesecih je sodišče razglasilo tole razsodbo: »Sin živeč v družini kurjača Donka, je v resnici otrok tovarniškega mojstra Beutha. Sodišče je dognalo, da so jeseni leta 1919. v porodnišnici zamenjali novorojenčka gospe Donkove in gospe Beuthove, in sicer tedaj, ko je sestra odnesla otroke iz skupne spalnice v spalnico obeh mater. Dokaz: preiskava čelustni in ust.«

Kaipak pri tem procesu ni manjkalo medijev. Že so se preslašene matere tamosnjih okrajev izraževale, ali imajo res prave otroke, in vsaka mati, ki je rodila v porodnišnici, je preplašeno ogledovala svoje dečo, boječ se, ali morda je ni muno. Takšni procesi so vse prej ko vzgojni in vplivajo izredno nalezljivo. In vendar je možnost, da v porodnišnicah zamenjajo otroke, tako majhna, da je sleherni strah tako rekoč izključen.

Moderne porodnišnice danes na razne zanesljive načine lahko ugotovijo, čiaj je kakšen novorojenček, saj ga zaznamujejo takoli, ko se rodi. Veliko vlogo igra odhis podplata. Kakor ni na svetu dveh čisto enakih prsnih odhisov, tako tudi dva človeka na svetu nimata na las enakega podplata. Prsni odhis pri dojenčku bi bil nepopoln in nejasen, ker so črte kože še prečne in bi ne pokazale jasne slike. Druga je z odhisom podplata. Se preden otroka odnesemo iz porodni sobe, naredimo vsakemu podplatu odhis, tako rekoč pred materinimi očmi. Če pridemo se prsni odhis matere, je zamenjava res nemogoča. Čeprav ne bi vedeli katerega ima spada h kateremu odhisu, bi samo naredili materin prsni in otrokov podplatu odhis, pa bi že takoli lahko dokazali, ali je otrok res pravi ali ne.

V nekaterih porodnišnicah pa novorojenčke še drugače zaznamujejo. Takoli, ko se dečo rodi, mu položijo na hrbelj iz papirja izrezan obrazec, nato pa otroka nekateri trennikov obkrožijo z umetnim soncem. Doli na hrbu zaqori, samo tam, kjer je bil obrazec, ostane bela. Ta obrazec se po navadi odraža tako dolgo, dokler otrok

z materjo ne odide iz porodnišnice. Ker hkrati obrazec vpišejo v zapisnik in ker imak vsak otrok drugačen obrazec, je zamenjava skoraj nemogoča. To umelno materino znamenje je zelo preločno, saj ga včasno otroku brez bolečin.

V neki berlinski kliniki vodijo celo dvojno knjigovodstvo o novorojenčkih. Takoli, ko se otrok rodi, dobi na podplat obliži z imenom matere, razven tega pa okrog zapestja še veržico z obeskom, ki na nemi ni napisano samo ime matere temveč pri dvočkih in tročkah tudi vrstni red.

NJENA SKRIVNOST

NEMŠKI NAPIŠAL WILHELM TENBERG

Mlad pesnik Armand Cussy si gotovo nikdar ne bi bil upal napisati tragedijo v petih dejanjih, če mu ne bi bila zmešala glave igralka Claudette Génétova. Romantični mladenič se je zaljubil v to lepo žensko tako, kakor se pač zaljubljuje gledališki obiskovalci, ki sede na galeriji in more igralkine čare v najboljšem primeru občudovati skozi dober daljnogled.

Tisti obiskovalci, ki sede v parterju ali v ložah, so se božanski Claudetti že kako lahko približali. Srečali so jo na dirkah, v luksuznih restavracijah ali v imenitnih družbah. Vsega tega si Armand, ki je bil pomožni uradnik v državni knjižnici, ni mogel privoščiti. Zavedal se je, da bi se mogel Claudetti približati le, če bi spisal tragedijo, v kateri bi ona igrala glavno vlogo. V tem primeru bi ji lahko pisal in jo prosil, naj njegovo delo prebere. Bil je prepričan, da ga ne bi zavrnila in da bi ga zanesljivo povabila k sebi.

Nekoga dne je Armand Cussy svojo zamisel uresničil in o svojem delu pisal Claudetti Génétovi. Na njegovo veliko začudenje mu pa lepota ni odgovorila. Armand je zaman potpežljivo čakal njenega vabila na čaj. Ko je minil mesec in še zmerom ni dobil odgovora, ji je pisal znova. Ko tudi zdaj ni imel uspeha, ji je pisal še tretjič in četrtič. Poštar mu je nosil vse mogoče dopise, samo Claudettinega pisma ne.

Nesrečna ljubezen v vsakomur zbudi domišljijo in pesniška navdahnjenja. Zato bi prav za prav morali biti zmerom nesrečno zaljubljeni. Tudi Armandu je domišljija pomagala. Lepega dne se mu je v glavi porodilo mnogo obelobje načrt. Zvečer po službi se je oblekel v svojo najboljšo obleko, ki jo je skrbno hranil v omari, in odšel v hotel »Ritza« na Vendôme-trgu. V hotelski veži se je nekaj časa oziral sem in tja in naposled izšel iz vrat v pisalno sobo. Tam je sedel za mizo in na pisemski papir, z vlistenim nečutom tega slavnega hotela, napisal tele vrstice:

»Spoštovana Claudette Génétova!

»Samo nekaj dni bom ostal v Parizu, ker se moram kmalu vrniti na svoje posestvo v Provenči. A nočem in ne morem odločati, preden se ne seznanim z vami, Claudette. Dan za dnem sedim v gledališču in vas občudujem. Ali ne bi kdaj prihodnje dni našli malo časa zame? Če boste moji prošnjo uslišali, bo najsmrenejši človek na svetu.

Vaš grof Mathurin Edouard.

Armand je o pismo zalepil, napisal zadaj na ovoj še naslov odpošiljatelja in ga vrgel v hotelski poštni nabiralnik. Naslednja dva dni je Armand preživel v življenjski napetosti in nestrpnosti ugaňati, ali bo tudi grof Mathurin tako dolgo moral čakati na odgovor kakor Armand Cussy, ki je bil med tem poslal že knjižničar.

Čez dva dni je Armand že odšel v hotel »Ritza« in vprašal vratarja, ali ni morda zanj prišlo kakšno pismo. Vrtar ga je začudeno pogledal in izjavil, da v njihovem hotelu grof Mathurin sploh ne stane.

»Res je, da še ne stannjem tu,« je predrzno priznal Armand. »Zato se pa mislim nastaniti pri vas v prihodnjih dneh. Zaenkrat bo zato moja pošta prihajala kar k vam.«

Vrtar je Armandu nejevolno pogledal in zdelo se je, da nikakor ne more verjeti njegovim besedam. Kljub temu je pogledal v predal in pobrskal med pismi. Čez nekaj sekund je Armand že držal v roki svetlomodro pisemce. Tedaj je na mah pozabil na ves svet, odhitel skozi hotelska vrata in dalje po ulicah, kakor da bi gorelo za njim. Šele čez nekaj minut se je ustavil v neki stranski ulici in v svilo čestne svetilke zažel brati:

»Ljubi grof! Ne morem dopustiti, da bi odliš iz Pariza, ne da bi se vam izpolnila vaša želja. Povabim vas zato, da pridete jutri ob petih k meni.

Claudette Génétova.

Armand kar ni mogel verjeti svojim očem in je pismo še enkrat na glas prebral. Potem je sam pri sebi bridko priznal: Takšna je torej ta Claudette, ki večer za večerom tako ganljivo igra. Takšna je torej v resnici Ubogemu pesniku, ki je bil vse noči presedel pri svoji tragediji, ne odgovori, grofa Mathurina pa takoj na prvo pismo povabi k sebi. Bil je prepričan, da je Claudette razkrinkal. Kljub temu razočaranju je bil trdno odločen, da bo naslednji dan odšel k

kako so prišli na svet. Tako ima otrok za vse večne čase pravico prvojenčice črno na belem, čeprav je prišel pred svojim bralcem ali sestrico samo nekaj minut prej na svet.

Spet drugje dobi otrok na podplat pečat, ki ostane tam tako dolgo, dokler otroka ne odnese iz porodnišnice. Ti pečati so iz takšne snovi, da jih ne zbršeta ne voda ne mlo. Ko bodo matere prekale gornje podatke, se bodo olajšane oddahnile in tudi v porodnišnicah brez skrbi zapale svoje novorojenčke babicam in sestram.

njej. Najprej bo igral vlogo grofa, potem ji bo pa resnično nasmiljeno zabrusil v obraz. Tako jo bo kaznoval.

Prišel je domov, se je Armand nemalo začudil. Na njegovi mizi je ležalo svetlomodro pismo, na las podobno onemu, ki ga je imel v žepu. Takoj je uganil, da je Claudettino. Raztrgal je ovoj in prebral:

»Gospod! Oprostite, da vam doslej nisem odgovorila. Bila sem zaradi naporenega filmanja in nastopov v gledališču tako zaposlena, da na došlo pošlo sploh nisem odgovarjala. Zda bi si vaše delo z veseljem ogledala. Prosim, pridite jutri ob petih popoldne k meni na čaj. Ob tem času bo sicer pri meni še neki drugi gost, ki ima pa veliko smisla za umetnost in vas gotovo ne bo motil. Nesrpnio pričakujem vašega obiska.

Claudette Génétova.

Naslednje popoldne ob petih je Armand potrkal na igralkina vrata. Zaenkrat se ni vedel, ali bi igral vlogo grofa ali bi se predstavil pod pravim imenom. Sklenil je, da bo služkinji, ki mu bo odprla, dejal: »Gospa me pričakuje!« Sicer naj odloči usoda. Bo vsaj videl, ali ga bo Claudette sprejela kot grofa ali kot pesnika.

Claudette ga je sprejela z besedami: »No, vendar ste prišli, gospod grof! Zda je moral Armand ostati grof. Igralka ga je peljala v sobo in mu dejala: »Ali ste zelo hudi, dragi grof, da sem ob tej uri povabila tudi nekega pesnika, ki je zame napisal neko tragedijo v petih dejanjih?«

Armand se je delal razočaranega. »Kako ste mogli to storiti?« je dejal. »Upal sem, da bom vsaj kakšno urico sam z vami. Prav nič me ne zanimajo tragedije in vas prosim, da mladeniča ne sprejmete.«

»Dobro,« ga je pomirila Claudette. »Če to res želite, bom že naša izgovor in ga odslavila. Sicer vam pa po pravici povom, da si od njegove tragedije prav nič ne obetam.«

Armand ji je hvalježno poljubil roko in se dolgo ni vzravnal. Hotel je Claudetti prikriti soze, ki so mu ob njenih besedah privrele v oči. Samega sebe je ponizal in onemogel. Na lepem se je počutil silno nesrečnega.

Potem sta sedela drug poleg drugega in kramljala. Na lepem se je pa Claudette naslonila nazaj in rekla: »No, zdaj pa začnite brati svojo tragedijo, gospod Cussy!«

Armand se je zdrlil, potem pa zastrmel vanjo, rekoč: »Kako? Torej veste...?«

»Seveda,« se mu je nasmehnila. »Ali ste mislili, da je žensko tako lahko preliščiti?«

»Saj sem vendar spremenil pisavo, pisal v drugem slogu in na pisemskem papirju hotela »Ritza«. Le kako ste mogli to ugotoviti?«

»To je moja skrivnost,« se je nasmehnila Claudette. »Berite torej! Ali pa, rajši ne berite. Napišite rajši komedijo, v kateri bo glavni junak sam naše ljubosumen in pri neki lepi ženski sam s seboj tekmoval. V tej igri bom igrala glavno vlogo.«

Armand je njeno željo izpolnil. Premiera te svojevrstne komedije je žela izredno velik uspeh.

Po končani predstavi sta Armand in Claudette skupaj večerjali. Tedaj je Armand na lepem rekel:

»Claudette, nekaj mi moraš še razložiti. Kako si mogla tedaj ugotoviti, da sva grof Mathurin in jaz ena in ista oseba?«

Claudette je vzela iz svoje torbice Armandovo pismo, ga pomolila zaslovelyemu avtorju komedije pod nos, in smeje se dejala:

»O, ti raztreseni pesnik! Pismo samo si res spretno sestavil, pa tudi pisavo si dobro spremenil. Le na hrstu pisemskega ovoja si kot odpošiljatelja navedel Armanda Cussyja namesto grofa Mathurina. Tako mi res ni bilo težko ugotoviti, da sta grof Mathurin in Armand Cussy ena in ista oseba.«

Torbice, rokavice, čevlje itd. barvaje s specialno barvo ki usnuje ne škoduje. Elaks. Napoleonov trg.

OKVIRJI
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

Slaba kupčija

VELEMESTNE PASTI

Kaj se zgodi, če pade podeželan zviti ženski v roké

Gospod Otto Brietze je slabe volje stopil v jutranji brzec, da bi se odpeljal po opravih. Kljub slabim časom je bil sklenil v vele mestu dokaj dobre kupčije. Sprito tega bi bil moral biti dobre volje, a čudno, njegov obraz je bil mračen. Vlak je vozil skozi deževno, mračno pokrajino. Tudi kava, ki jo je bil podeželski vrvar gospod Brietze popil v hotelu, se mu je kaj čudno prelivala po želodecu in mu povzročala nevrščnost.

Gospod Brietze ni imel navadnega mačka, kakršnega človek dobi, če pregloboko pogleda v čašo penete se vina, čigar kisla in bazične sestavine se mu potem drugo jutro maščujejo. Ne, vrvar je bil doživel nekaj drugega. Imel je moralnega mačka. In ta je najhujši.

Gospod Brietze se je skušal razvedriti s tem, da je listal po ilustriranih revijah in dnevnikih. Ko se mu pa to ni posrečilo, je časopise odložil poleg sebe na klop in zastrmel v sivo pokrajino, ki je drvela mimo.

Njemu nasproti je sedel nek dobehlj z bikastimi tilnikom in oloznimi očmi. Njegov trebuh je bil v nasprotju z vrvarjem zamaščen in mlahav. Pogledi obeh sopotnikov so se že večkrat križali, naposled je pa gospod Brietze spregovoril par besed o slabem vremenu. Potem sta se začela pogovarjati in vrvar je izvedel, da se njegov sopotnik piše Heinrich Klose in izdeluje ološčene izvzemne table.

Nekaj časa sta se pogovarjala o slabih kupčijah, o deviznih težkočah in naposled sta se jima jezika tako razvezala, da sta postala čisto zaupljiva. Gospod Brietze je začel z neprikritim gnevom pripovedovati o vele mestu in njegovih prebivalcih.

»Niti pojma nimate, kako prebrisani so ti ljudje,« je dejal.

Gospodu Klose so vrečice pod očmi nekoliko posivele in postale težje in zdelo se je, da tudi on o vele mestnih prebivalcih nima dobrega mnenja. Kmalu je prišel z besedo na dan in krepko začel odrihati čeznje. Zdaj se je gospodu Brietzu jezik še bolj razvezal. Ves vesel, da si more olajšati srce, se je pomaknil bliže, in iz ust mu je privrel pravcat veletoč besed.

»Sicer se ne morem pritožiti, da sem imel slabe kupčije,« je začel z vso vnamo pripovedovati, »reči moram celo, da sem svoje opravke bolje opravil, kakor sem bil mislil. Zdaj pa poslušajte. Ko sem končal svoje delo, sem se hotel nekoliko pozabavati. Saj človek vendar ne bo tedaj, ko je že v mestu, ob osmih odšel v posteljo.«

Gospod Klose je pritrdil.

»Šel sem torej v svojo sobo in se preoblekel. Potem sem živžigale krenil v hotelsko vežo, da bi vprašal vratarja, kakšni so kaj lokali v mestu. Rad bi dobil družbo, a kakor nalašč nihče izmed mojih prijateljev tisti večer ni imel časa. Tako sem pač moral sam oditi, čeprav sem vedel, da se ne bom dobro zabaval. Saj veste gospod Klose, poročen sem, a vendar — saj razumete...«

Gospod Klose ga je prav dobro razumel.

»Torej, vprašal sem vratarja, kateri lokal v mestu mi najbolj priporoča, in mož mi jih je naštel toliko, da sem si jih moral napisati. Ko sem si zapisoval njihova imena, sem zdajci zapazil, da sedim v hotelski veži neka mlada dama in bere. Lahko si mislite, gospod, da nisem začelnik. A česa takšnega človek ne vidi vsak dan. Rečem vam, elegantna od nog do glave, lepe noge, obraz, roke. Takoj sem vedel, da večera ne bom sam preživel. Stopil sem k njej in se ji predstavil. Sprva me sicer niti pogledala ni, potem pa — no, kaj bi vam razlagal — je privolila, da gre z menoj.

»Najprej sem jo peljal v dobro restavracijo, kjer sva pošteno večerjala in pila dobro vino. Potem sva šla v bar. Morali bi jo videti, kako je znala plesati. Tu sva precej pila. Moram reči, da je bila tovarišica dama od nog do glave. Zato kar nisem mogel z besedo na dan, čeprav po navadi nisem tako boječ. Naposled sem vendar izšel, da je noč prav za prav prelepa, da bi jo človek prespal, potem sem ji ponudil to in ono, a ona se je samo smehljala. Naposled me je povabila k sebi. Človek božji, lahko si mislite, da sem bil zadovoljen.

»Kupil sem še steklenico konjaka in jo skril pod plaščem. Potem sem naročil taksi, povedala je, kje stanuje, in šofer naju je zapeljal pred njeno hišo. Peljala me je v neko hišo sredi vrta.

»Bodite pridni in mirni!« mi je zažugala s prstom.

»Bom,« sem ji vneto obljubil.

»Bila je podnjemnica, imela je dve opremljeni sobi. Moje stanovanje doma je sicer lepše. Pustila me je v prvi sobi, sama je pa odhitela v drugo in zaklenila vrata za seboj. Reči moram, da sem bil izredno dobre volje. Prižgal sem si cigareto, odprl steklenico konjaka, ki sem jo bil prinesel s seboj, vzletel iz omare šilce, ga nalil na dušek izpraznil. Potem je prišla k meni. Rečem vam, naravnost čudo-

vita je bila. Preoblekla se je bila v svileno pidžamo, vse okrog nje je dišalo po kolonjski vodi. Skratka, nič ji ni bilo reči.

»Sedla je k meni, prižgala kuhaličnik in začela kuhati kavo. Črne kave sicer nič kaj ne maram, a takrat mi je bilo vseeno. Potem mi je začela pripovedovati o svojem življenju in priznala, da si mora sama služiti kruh. Nato — zdaj pa le dobro pazite — mi je dejala, da prav za prav občuduje moj pogum. Vprašal sem jo, zakaj. »Zato, ker si z neko tujo žensko upale sredi noči oditi v neko čisto tuje stanovanje,« mi je odgovorila. »Kako lahko bi se vam kaj pripetilo,« je nadaljevala. »Saj niti ne veste, kje ste — človek tolikokrat bere v časopisih...« Potem mi je začela pripovedovati takšne stvari, da so se mi kar lasje ježili. Ena zgodba je bila strašnejša od druge. Pokazala mi je vrata v sosednjo sobo in rekla, da bi z njimi prav lahko stal zločinec, ki bi z nožem v roki prežal name. Pokazala mi je sezname umorov in nesreč in me spomnila na mojo družino, ki sem jo kar tako pustil doma in bi v primeru, da bi se mi zgodila nesreča, živela v pomanjkanju. Tako je govorila gotovo pol ure. Bil sem ves prestrašen. In tedaj, gospod, me je zavarovala za primer nesreče, umora in Bog si ga vedi za kaj še, za deset tisoč lir.«

Potem je gospod Brietze potegnil iz žepa zavarovalno polico in jo pomolil svojemu sopotniku pod nos.

Gospod Klose se ni nič kaj začudil, temveč je tudi segel v žep in privlekel na dan zavarovalno polico, izpolnjeno z isto pisavo.

»Najhujše je še to,« je potem potrdil dejal gospod Brietze, »da zadeve sploh ne morem preklepati, bojim se namreč, da bi moja žena izvedela, v kakšnih okoliščinah sem se zavaroval...«

Oba gospoda sta žalostno zastrmela v deževno pokrajino, ki je drvela mimo.

Jež, ki zna plezati

V južnoameriških pragozdovih živi neke vrste jež, ki zna kakor mačka spretno plezati po drevesu. Čez dan leži zviti na zemlji, ponoči pa spleza na drevo, skače z veje na vejo in si išče hrane. Posebno rad pri takšnih potovanjih po drevesih obišče gnezda divjih čebel. Pri tem tako spretno posrka s svojim gobčkom med iz satja, da ga čebele ne morejo opikati.

Roke znanstvenika in mojstra. Pred nekaj meseci je umrl znameniti nemški znanstvenik in bralec starih papirusov dr. H. Ibscher. Dr. Ibscher je pričel svojo življenjsko pot kot navaden knjigoveški vajenec. S štirinajstimi leti je prišel v oddelk kraljevskega muzeja, kjer je smel pokrivali razcefrane ostanke papirusov s steklenimi ploščami. Dotlej nihče ni poskušal teh listin sestavljati, ali jih celo prebrati. Dr. Ibscher — tedaj še neznan, mlad znanstvenik — si je pa to delo postavil za svojo življenjsko nalogo. V dva in petdesetih letih neutrudnega dela je res sestavil in prebral mnogo dragocenih antičnih listin. Hamburško vseučilišče mu je za neprecenljive zasluge podelilo častni doktorat. Njegovo plodovito delo nadaljuje za njegovo delovno mizo zdaj njegov sin Rolf.

Indijanska medicinska znanost

Moderna medicinska znanost je marsikatero zdravilo povzela po starih neciviliziranih narodih, posebno od Indijancev.

Tako so nam na primer Indijanci dali kinin, ki so ga uporabljali že v 16. stoletju. Kmalu nato smo po njih prevzeli tudi kokain.

Z vejicami si čistijo zobe

Pravoverni Indijci si čistijo zobe z vejico, ki jo odlomi z nekega posebnega drevesa. Ščetke iz živalskih ščetin so zanje nečiste.

Živali, ki ne poznajo žeje

Nekatere živali sploh ne poznajo žeje. Lame in gazele na primer vse svoje življenje ne popijejo niti kapljice vode.

Tudi neka papiga, ki je sedem in dvajset let živela v berlinskem živalskem vrtu, nikdar še ni pokusila vode. Strokovnjaki so ugotovili, da tudi naši zajčki vodo uživajo samo v rosnih kapljicah, s katerimi je zjutraj

pokrita trava. Še bolj čudno je, da na Francoskem goje neke vrste krave, ki skoraj nikdar ne pijejo vode, a vendar dajejo veliko mleka.

Kača, ki lovi podgane

V Braziliji živi izredno veliko podgan, ki so v to deželo prišle z ladjami iz Azije. Da bi se ljudje te nadlegre rešili, goje neke svojevrstne kače, ki ljudem niso prav nič nevarne in celo kokoši in druge domače živali pri miru puste.

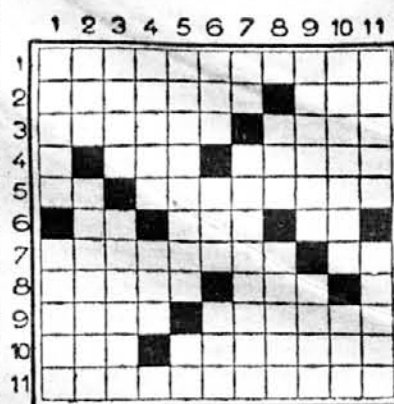
Čez dan te kače mirno v klopčih zvite spe na dvoriščih, ponoči pa hodijo na lov na podgane.

Kdo je vzgojil prve vrtno jagode

Leta 1364. je kralj Karel V. prišel na zamisel, da bi v svojem vrtu gojil jagode. Čeprav je sklical vse vrtnarje svoje dežele, se mu želja ni izpolnila.

Šele koncem 14. stoletja so strokovnjaki naposled želi prve uspehe. Jagode, posajene v vrtni zemlji, so pričele uspevati in so tudi obrodile debele sadove.

Križanka štev. 2

Pomen besed

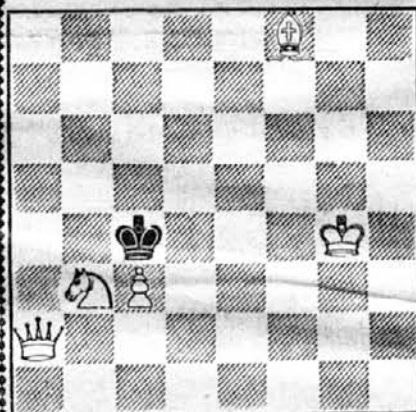
Vodoravno: 1. Včasih celo važnejši pripomoček za uspeh kakor sposobnost. — 2. Koledarski zbornik. Otok nesrečnega spomina. — 3. Vrela tekočina ga naredi. Krasota. — 4. Del cerkve. Angleška kraljevska rodbina. — 5. Kvarta. Ne pleše na plesih. — 6. Še pred nekaj meseci pri nas precej pogostna avtomobilska označba. Jurčičev 'talec'. Oblika pomožnega glagola. — 7. Bila je doba, ko je Koseski mnogo več veljal kakor on. Kratica dolgotrne mere. — 8. Vodnikov in Valjavčev 'zdravnik'. Riba. — 9. Mohamedanski knez. Kozja deteljica. — 10. Prvotni pomen besede: nizozemski kmet v Južni Afriki. Evropska prestolnica. — 11. Cervantesov literarni sodobnik, umrl istega leta kakor pisec »Dona Quijota« (1616).

Navpično: 1. Obilna padavina. Starorimsko meščanstvo. — 2. Del živalskega telesa. Povsod bi hotel biti prvi. — 3. Prislov. Hišno orodje. — 4. Štor. Svetlobni spektrum. — 5. Brez njega bi bil najlepši film tih in nem. Ime črke. — 6. Rjovenje. Rimski hišni bog, ki ni bil nikoli sam. Del telesa. — 7. Brez nje izgubi kolo svoj smisel. Daljnogled. — 8. Glasbeni izraz. Norveška 'Norveška'. — 9. Zlahtna kovina. Žensko krstno ime. — 10. Je tako malo govoril, da je njegova redkobesednost prišla v pregovor. Če naj r veseli, mora biti tajno izbran. — 11. Jed. Mlad človek.

ŠAH

Problem štev. 2

Sestavil Albert Kauders (1880)

Beli: Kg4, Da2, Lf8, Sb3, Pc3 (5)
Črni: Kc4 (1).

Mat v 3 potezih

Rešitev križanke štev. 1

Vodoravno: 1. Knin; psar. — 2. delegat. — 3. et; Modest. — 4. ropar; boa. — 5. paromer. — 6. zid; porok. — 7. grafit; do. — 8. lesorez. — 9. bron; race.

Navpično: 1. kder (= kjer); zgib. — 2. netopir. — 3. il; padalo. — 4. nemar; fen. — 5. goropis. — 6. Pad; motor. — 7. stebur; Ra. — 8. sorodec. — 9. ruta; koze.

Rešitev problema štev. 1

1. Te2—c2, b6—b5; 2. Kc6—c7, Ka7—a6; 3. Te2—a2 mat.
1. ..., Ka7—b8; 2. Kc6×b6, Kb8—a8; 3. Te1—c8 mat.
1. ..., Ka—a8; 2. Kc6—c7, kar koli; 3. Te2—a2 mat.

Zakaj štoklje zavržejo svoje mladiče

V krajih, kjer gnezdiijo štoklje, so ljudje že večkrat opazili, da štoklja včasih kmalu po rojstvu vrže iz gnezda mladičke in se — zmenj več zanje, tako da od gladi poginejo. Ker se to po navadi zgodi ob suši, so ljudje domnevali, da štoklja čuti, da ne bo mogla mladičev prehraniti, ker se bližnja močvirja posuše, in zato mladiče rajši takoj ob rojstvu zavrže.

Vendar ni tako. Nekj prirodooslovec je hotel iti stvari do dna in je takšnega mladička natanko preiskal. Dognal je, da imajo vsi mladiči, ki jih štoklje zavržejo, v črevesju neke zajedalce, ki bi prej ali slej povzročili njihovo smrt. Kako pa stara štoklja to ugane, tega tudi učenj znanstvenik vseeno ni vedel povedati.

Omar najde Farido

Čudovita pravljica iz »Tisoč in ene noči«

Priredil in narisal Hotimir V. Gorazd

Poglavar se je strašno razsrdil, dal ga je zapreti v posebno koč, kjer naj počaka na obsodbo.

Tako se je znašel Omar v ječi, zve-

zan in dobro zastražen. Ker je bil pa pogumen in odločen, ni obupal, pač pa takoj jel pretehtovati morebitne možnosti za beg.

Po več urah truda se mu je posrečilo razvozlati vezi na rokah. Tiho in previdno se je splazil k izhodu...

...z večjim in trdnim prijemom je omamil stražarja, da je ko mrtev obležal pred koč.

S kamnitim kladivom, ki ga je iz-

vil stražarju iz r.k. se je splazil proti koč, kjer je stulil, da je zaprta Farida.

Upal je, da bo šlo vse gladko, kar

je na lepem opazil, da v jasni mesečini ored koč stoji stražar. Vendar Omar tudi tokrat ni omahoval...

Dalje prihodnji

Toda že trenutek nato se je zbal, da bi s tem le še poslabšala njuno razmerje.

»Ce ljubi ono bolj ko mene, in o tem ne more biti dvoma, potem se tudi v kakem primeru ne bi vdal. Pretrgal bi z menoj vse slike in me po vsaki priliki vrge tudi iz službe.«

Vsega tega se je zbal, oziroma zbal se je njen razum, njeno drugo, nerazumno bistvo pa ji je govorilo, da je vsak tak strah prazen, kajti če je Dušan zapel ne ljubi in ji je nezvest, je pač vse eno, če se med njima konča, in če se konča, je tudi nesmiselno ostati še dalje v službi.

»Prav za prav se potem mora končati!« je šepetala polglasno. »Deliti ga ne morem z nobeno drugo, pa če bi ga ona imela samo slotinko. Jaz pojdem v prekop.«

Toda kljub vsemu zdaj ni bilo v njej več razpoloženja, kakršno jo je prevzemalo na tisti poti po ljubljanskem jufu v začetku meseca februarja. Govorila je še o samotnosti, toda tudi če bi ji bilo nekaj reklo, naj ga izveži, ga ne bi bila. Ne, po bistvu je hotela na vsak način živeti in se bojevati, pa četudi se tega ni dolgo zavedala.

Tako je pričela nazadnje misliti samo še na to, kako bi preprečila, da se Dušan ne izgubi s listu strašno žensko, ki je dobivala v njeni ljubosumenski domišljiji grozno podobo posebejne zapeljivosti in neodoljive nevarnosti.

Mislila je, da bi šla v Union in napravila škandal, je nazadnje razumno opustila. Menda za tako dejanje ni imela telesnega poguma. Toda tja je hotela kljub temu. Samo kako naj gre? Sama?

»Da, sama pojdem tja, sedem k sosednji mizi in bom ostala tam tako dolgo, dokler bo tam on,« je nazadnje sklenila. »Naj vidi, da se me ne more iznebiti, tudi če se me hoče!«

S tem sklepom v duši je prišla k večerji in potem domov, kjer se je preobčutila v svojo najlepšo obleko in opravila tako, da bi bila čim bolj zapeljiva. A ko je napočil čas, da bi odšla in storila kakor se je odločila, je pričela spet oklevati. Pričela jo je prevzemati skrivnostna bojazen.

Prevzela od te bojazni se je hotela spet sleči in leči; pa tudi tega ni mogla. Kakor brez uma je hodila po svoji mali sobi sem in tja, ko da je ujeta plica, tam zunaj pa se pripravljajo njene tovarišice na odhod na tople juhe.

»Kaj, ko bi povabila Čokanova v Union? Plačala bi jima. Rekla bi, da obhajam rojstni dan ali kaj...«

Pa se je domislila, da bi ulegla gospodinja misli, da ji je povabila samo zato, da bi se prikupila njenemu možu.

»Sicer pa,« si je dejala, »ima gospodinja čisto prav. Z moškimi je treba postopati tako. Njene metode so nemara edino uspešne. Boji se je in se ji ne upa upirati. Ne smem popustiti!«

In čeprav ni vedela, kaj prav za prav hoče in kaj bo storila, se je nazadnje le odpravila od doma in odšla proti Unionu. Do hotela je hodila naglo, kakor da se ji neznansko mudi, ko pa je stala pred vhodom v restavracijo, se ni mogla premakniti. Na noben način ni mogla zbrati toliko poguma, da bi vstopila.

Pričela je hoditi sem in tja pred okni in oprezovati, če bi našla kje špiro, skozi katero bi mogla pogledati v lokal. Pa je ni našla. To jo je sililo v obup.

»Ali pa sva res v restavraciji?« se je nenadoma vprašala in zdrla. »Kaj pa naj bi počela tu? Zdej je že pol dva in dvajsetih. Povečerja sta najpozneje do devetnajstih. In potem...«

Damon ljubljanski

• ROMAN • NAPIŠAL MARIJ SKALAN •

Prevzela jo je besna groza ob misli, da je potem lista gospodična odšla z njim v njegovo stanovanje. In ne da bi izgubljala čas, je pričela skoraj dobesedno teči v smeri proti ulici, v kateri je Skobal stanoval.

Okna njegovih dveh sob so bila sicer obrnjena na dvorišče, toda Nada je vedela, da je prav na nasprotni strani gostilna z vežo, skozi katero je mogoče priti na dvorišče ob vsakem času, ko je še odprta. Bežala je tja, se izmuznila skozi vežo na dvorišče in se zasmrla v Skobalovo okna. Bila so temna.

»Ni ga doma!« si je rekla olajšano. Po se je že trenutek nato spet zbal, da sta Dušan in ona v temi.

»Ne, on luči ne ugaša,« se je domislila. »Potem sta le še vedno v Unionu!«

Vrnila se je znova na ulico in odhitela nazaj proti hotelu. Zdaj ni mogla vzdržati, da ne bi vsaj pogledala v restavracijo. Previdno je odprla vrata in skozi špranjo pogledala v dvorano. Pogled ji je hitel od mize do mize, od človeka do človeka in nazadnje je res zagledala tam doli čisto na koncu Dušana s listo gospodično in nekim neznanim ji moškim.

Tedaj jo je opazil natakar, skočil k vratom, jih na stežaj odprl in dejal: »Izvolite!«

»Hvala!« je zašepetala Nada vsa zbegana in zardela. »Hotela sem samo pogledati, če je tu neka moja družba, pa je ni.«

»Koga pa iščete?« je vprašal natakar. »Morda je kje dalje. Ali naj pogledam?«

»Ne, hvala!« je odgovorila in odhitela proč.

Ko je bila spet na ulici, se je nekoliko pomirila. Dušan na vse zadnje morda le ni lagal. V restavraciji zares ne sedi sam z njo. Skoraj zadovoljna se je hotela odpraviti domov. Toda že spet se je domislila, da je Dušan nemara kljub vsemu le lagal.

»Čisto mogoče je,« si je rekla, »da je povabil onega gospoda v družbo samo zato, da bi mene preslepil, ker mi je že tako rekel. Ko pa odidejo iz restavracije, se bo gospod poslovil in ostala boš sama. Ne, ne smem ga pustiti!«

In jadrno je odhitela nazaj pred restavracijo. Zbala se je, da niso med tem odšli, toda znova si ni upala k vratom. Sprehajala se je zunaj po ulici in budno pazila, da je ne bi opazili, če bi izstopili.

Noč je bila jasna, toda pošleno mrzla. Na nebu so žarele zvezde kakor žarke lučke in skoraj hudomušno mežikale navzdol na zemljo in na ulico, po kateri je stopicala Nada vsa trudna, prezeblja in zbegana. Čas je potekal, a ona ga ni čutila. Tako bi čakala vso noč do jutra in se niti zavedala ne bi, da jo zebe, da ni spala in da se je utrudila.

»Samo da se mi ne izmuzne! Videti moram kaj bo potem!«

Neskončno počasi se je približala policijska ura. Zadnji gosti so pričeli polagoma prihajati iz restavracije. Nada se je stisnila k siebru hišnih vrat na nasprotni strani ulice. Senca jo je dobro zavajala, razsvetljavala pred hotelom pa ji je omogočala ogledati vsakega gosta posebej. In nazadnje so res prišli Skobal, Milena in Jelšan. Živahno so se pogovarjali

in smejali. Nada je prevzela nepopisno bridkost.

»Kako se smeja!« si je dejala. »Prav nič ne misli name. Čisto vse eno mu je, če sem zdaj še živa ali ne.«

Skoraj zahotelo se ji je, da bi bila tisti trenutek zares mrtva in bi zjutraj to zvedel. Potem bi vedel, da je samo on zakrivil njeno smrt. Vekoma bi ga pekla vest; nikoli ne bi našel pokoja. Kakor senca smrti bi hodila za njim vse dneve in noči.

Toda dolgo ni imela časa razmišljati o tem. Treba je bilo paziti, da se ji ne izmuzne izpred oči, kajti prav zdaj prihaja najvažnejši trenutek, trenutek, ko se bo izkazalo, kako je prav za prav s to zadevo. In ker so oni zavili po Franciškanski ulici, je morala tudi ona za njimi. Stiskala se je k zidovom hiš kakor tihotapka in se sunkoma poganjala naprej, neprenehoma pazéč, da jih ohrani v doledu. Potem je došla skoraj zbežala in se tam ogledala. Dušana, Mileno in Jelšana je zagledala že na nasprotni strani.

»V Nebohičnik gredol!« si je dejala. To jo je spet pomirilo in obenem na novo razburilo. Razum ji je spet dokazoval, da je vse v najlepšem redu. Dušan in ona nimata nobenih skrivnih namenov. Strast ljubosumja pa

V 24 URAH

barva, pisara in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrob in svetlobila, sajce, ovratnike, zapeljivost itd. Pere, suši, moza in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

ji je šepetala: »Nikar še ne zaupaj popolnoma! Ne hodi domov, dokler ne vidiš konca!«

In spet se je pričelo listu obupno tavanje po mrazu in noči okoli Nebohičnika. O, kako lahko bi bilo, če ji ne bi bilo treba ogledati si prav vsakega človeka, ki prihaja ven! Toda Nada ni smela zgrešiti Dušanovega odhoda. Potem bi bil vsi napori le noči zaman. Brezplodno je hodila okoli in oprezovala: prav na koncu se ji je vse izgubilo v strašno negotovost.

»Ko vsaj stražnikov ne bi bilo!« si je začela in se zbal, da bi jo kateri ne uslovil in vprašal, kaj hoče, kaj išče, čemu oprežeje. Pa se jim je dobro izmikala in tudi oni niso kazali prav nobenega zanimanja zanjo.

»Spet se zabaval!« si je dejala čez nekaj časa. »Nemara je v baru in gleda napol gole plesalke. In prav nič ne misli name. Ali bi prišel doli, če bi vedel, da stojim tu in prebežujem kakor beračica, ki prosí milosti? Ne bi prišel,« si je odgovorila. »Več mu je do one...«

Zagledala je trojico ljudi, ki so prihajali skozi vrata na ulico in pohitela bliže, da bi si jih ogledala. Bila sta dva moška in ženska. Trdno je bila prepričana, da so pravi. Toda še nredeno jih je toliko dohitela, da bi jih mogla spoznati, so že zavili v drugo ulico, in to prav v smeri proti kraju Skobalovega stanovanja. Nada je pri-

čela bežati brez ozira na nevarnost, da jo oni opazijo ali jo ustavi stražnik. Tedaj so se oni trije ustavili in Nada je spoznala, da so tuji, čisto neznan ji ljudje. In hipoma se je zavedela da je med tem časom, ko je ona hitela za tujci, Dušan nemara neopaženo odšel z ono žensko. Kakor brez uma je zdrvela nazaj pred vrata.

Spet je potekal čas. Noč se je pričela nagibati proti jutru. Dušana in onih dveh pa še vedno ni bilo. Ali jih je kljub pazljivosti zgrešila? Nada se je pričel polasčati obup. Obenem je prvič začutila da je vsa zaspala, da se komaj še drži na nogah. Kljub temu ni odnehala.

Tedaj je končno dočkala tudi Dušana in njegova spremljevalca. Prišli so na ulico čisto počasi, obšli, se nekaj trenutkov pogovarjali in nato poslovi. Dušan je krenil sam v smeri proti svojemu domu.

Nada bi se bila zdaj mogla mirno vrniti domov, toda popolne pomirjenosti v njej le še ni bilo.

»Morda sta se razšla samo zaradi videza?« je pomislila. »Dušan bo doma počakal pri vratih, da pride za njim.«

To ji je bilo neizprosno ukaz, da mora za Skobalom in na stražo pred vrati njegove hiše. Kakor senca se je pomikala za njim. Stopal je enakomerno dalje in kadil cigareto. Pred domačo hišo je odklenil vrata, vstopil in jih spet zaklenil. Nada je nato šla nazaj, kako je zaročil ključ v ključavnici.

Ustopila se je na nasprotni strani ulice in čakala. Preteklo je četril ure, pol ure, tri četril ure. Nič se ni gnilo. One ženske ni bilo za Skobalom. Nad mestom so mežikajoče zvezde neskončno počasi in komaj opazno izgubljale svoj žarki. Na vzhodu jo posejalo nebo za spoznanje svetlejšje. Ozračje je dišalo po bližajočem se jutru.

»Ni lagal,« si je tedaj dejala Nada in se odpravila proti domu.

Stopala je kakor polomljena. S težavo je preslavljala odvečele in prezeble noge. V sklepih jo je peklo in v očeh ščemel. V obraz je bila blede in vpadla. Toda napetost živcev je popustila. Umirila jih je zavest, da se je stvarno prepričala, da Dušan nima nepoštenih slikov s listo žensko, o kateri je zdaj verjela, da je res Milena Jelšanova in da je tudi oni gospod njen brat Vladimir.

XII

Nada je bila po tisti noči začasno ozdravljena, čeprav je neke v globini njene duše še vedno ostalo ognjišče rahlo tlečega nezaupanja, pripravljenega, da se ob prvem prilivu novi snovi spet razvame v vsej brezumni besnosni. Na Skobala pa je ta prvi večji spopad med njeno bolešno in njegovo zdravo voljo deloval drugače. Nada je še vedno ljubila, toda njena ljubezen mu je pričela posiljati moreče težke. Bil je človek svedobnih odločitev. Svoje volje ni nikoli rad podrejal drugi, predvsem ne v velikih vprašanjih.

Polagoma se je pričel njegov razum upirati srcu in njegove misli so se oddaljivale od Nade. Bil je sicer še vedno dober do nje, a ta njegova dobrota je bila bolj izraz sočutja in usmiljenja, kakor resničnega, globokega čustvovanja. In dočim se je ho-

tel prej ponovno sprijazniti z mislijo, da bi se z njo poročil, je zdaj vedno odločneje odganjal vse take skušnjave.

Nada ni žena zame,« si je pravil. »Prirodno je inteligentna, telesno lepa in v svoji ljubezni očarljiva, toda podredovala je oblastiželost in trme svojega očeta, zrasla je v malih, ozkih razmerah domačega kroga in ne razume življenja družbe, a mimo tega je še živčna in spremenljiva.«

O vsem tem je bil vsak dan bolj prepričan. Zakon z njo bi moral postati pekel, ali pa bi neizogibno vodil do poloma vsega njegovega položaja. Kaj bi še bil kot njen mož? Samc igrača v njenih rokah, orodje njene vihrave, živčne volje.

»Ne,« je sklenil nazadnje, »le ženste se moram osvoboditi!«

Toda storiš sklep je bilo lažje kakor izvršiti ga. Bila je uslužbena v podjetju, kateremu je on načeloval. Se več, v to službo jo je spravil sam v težkem boju z upravnim svetom. Mimo tega jo je pripeljal v službo tako rekoč iz Gruberjevega prekopa. Če je ne bi rešil, bi bila zdaj že davno mrtva.

»Na cesto je ne morem postaviti,« je domel. »To bi pomenilo prav toliko, kakor pognati jo spet v smrt. Zdej še bolj, ko me ljubi. Kaj tedaj?«

Sklenil je, da mora Nada na vsak način ostati v pisarni Industrijske družbe. Toda on osebno se ji bo počasi odmakal in odmaknil. Predvsem bo pa moral poskrbeti za to, da bo njena ljubezen do njega zbledela.

Kljub temu mu je bilo hudo ločiti se od nje. Bila je tako drugačna od drugih, polna očarljive opojnosti in zahtredno je vedel, da ga ljubi tako, kakor ga ni dolegle nobena in ga morda tudi nikoli več ne bo. Vse to ga je prihralo do vprašanja:

»Ali je ne bi mogoče spreminiti? Saj je vendar človek. Razumeti mora razumno besedo!«

In sklenil je še enkrat spregovoriti z njo, dokazati ji, da je njeno postopanje nemogoče in usodno za oba. Ljubezen ne sme spreminjati življenja v muko, ampak v srečo. Dva ljubeča se človeka se morata izpolnjevati in odstranjevati drug drugemu ovire s poti usode, ne kopati si jarkov na tej poti in rušiti mostove. In ko je nekega večera bila pri njem spet vsa nemirna, si je dejal:

»Ljubica, tako ne moreva nikamor! Nameslila da bi se osrečevala, se mučiva. Ljubezen, ki muči, je bolna. Razumim vendar, da mi moraš zaupati prav tako neomajno, kakor zaupam jaz tebi. Dobro vem, da počenja vse to zato, da me ne bi izgubila, toda prav s tem me boš odbila od sebe. Zaduša la boš moja ljubezen. Kajti kako naj te ljubim, če mi povzroča ta ljubezen samo trpljenje in duševno razvzanost? Bodi prepričana, da bi večini moških vse to že davno zadostovalo za razhod!«

Poslušala ga je pazljivo in ga skušala razumeti. Da, saj nemara le govori resnico. Črda je in neznosna. On jo ljubi ona pa ga sumišti kakor zločinca. Le kaj je v njej, da je tako? Nemara je zares podredovala vse to po očetu? Tudi on je oblačen in nikomur ne dopusti, da bi imel le troho svoje lastne volje. Nihče domačih ne sme napraviti koraka brez njegove odobritve. Kako mučno je bilo prav zaradi tega njeno življenje. In šele materino. Bila je in je še mučenica. In vendar — ona prenaša vse tako voljno.

»Tudi jaz moram postati taka, kakršna je mati!« si je dejala. »Saj razumem, če sem se jaz upirala očetu, trpim, se mora tudi Dušan moji Spreminiti se moram!«

(Dolje prihodnjič)

KULTURNI TEDNIK

Knjige Vodnikov družbe

Vodnikova družba je izdala za letošnje leto svoj koledar in Ivana Matičiča povest »Petrinka«.

Vodnikova pratika obsega v običajnem formatu 112 strani in vsebuje poleg koledarskega gradiva vrsto leposlovnih poučih in zabavnih pripovedi domačih in tujih avtorjev (v prevodu). Leposlovno vsebino tvorijo belokranjska narodna pesem »Koledarji pojo«, Davorina Ravljena zanimiva in prikupna pisana zgodba »Trdnjava v pušavi«, v kateri nam prikazuje življenje vojakov francoske tulske legije, odlomek iz romana »Črna pisateljica Eduarda Bassa« »Cirkus Humberto« (prevod P. Karlinar) in po Fracrolitu prirejena ertica »Mož, ki je plačeval dolgece«. Med poučnimi prispevki je najpomembnejši spis Borisa Orla »Oj Ivo, k nam na kresle«, v katerem nam prikazuje belokranjske kresne običaje v zvezi s tujimi ter tako odkriva prezanimiva ozadja iz naše slovenske narodne mitologije. Dr. J. Lokar nas seznanja z običajem lovskega krsta kar snada tudi že nekako v folkloru. Dr. O. Reja nas poučuje o vremenskih napovedi z barometrom. N. R. piše o zgodovini živalskih nakaznih. Dr. F. Ogrin prikazuje odmeve vod v slovenski pesmi. D. Gregorc opisuje Dolenjske toplice. M. Z. kramlja o večni življenjski pldnosti. J. Podbregar prikazuje osnutek novega mednarodnega kole-

daria, dr. A. Urbanc je prispeval uvod v zavarovalstvo. J. Colnar pogled v športno letalstvo. A. Skuli spis o tem, kako in kdaj cepimo. M. Ambrožič pa sestavek o viških tiskarske tehnike. Ostalo vsebino izpolnjuje manjši drobci. Kljub nekaterim resnembnim prispevkom pogrešamo domačih pereh in aktualnih stvari v zvezi z dogodki, ki jih doživljamo.

Petrinka Ivana Matičiča je povest iz kmečkega življenja v notranjskih hribih in dolinah, pisana z lokalno barvitostjo in jeziku in slogu, kakor tudi v celotnem mišljenju in razpoloženju. Postavljena je v čas, ko so naši Notranji trumoma odhajali za srečo v Ameriko, od koder so se nekateri vračali z dolari in utrivali svoje kmetije, drugi s pohabami na duši in telesu. Tretje to pa požrla tužnja za vselej. Osrednje povesti je Petrinova hiša v Orešju, osredje te hiše pa mali Petrinka, zdrava, krepka, odločna in čudovita ženska, v kateri je vtelesnena vsa sila našega ljudstva v tleh tedega življenja prepolnih krutih. Matičič nam je ustvaril z njo podobo zdrave sile, krepke volje, danega žrtvovanja in tihne ljubezni, podoba žene in matere, ki je vzor in izpodbuda. To, in pa optimizem dela, je glavna odlika povesti na zaletnih 208 straneh. Druga odlika je v prikazu življenja v pokrajini, ki doseže še ni literarno obdelana, v prikazovanju notranjske miselnosti in besede, kakor tudi vsega okolišča. Tako je »Petrinka« snov, iz katere bi bil mogoč močnejši pisatelj ustvariti roman, ki ne bi zaostajal za podobnimi skandinavskimi iz sorodnega življenja. Toda Matičiču manjka stvarjalna sila za tako dognano prikazovanje in ustvarjanje prirodnega življenja, zato je njegovo delo

samo ljudska povest. Vendar je tudi kot taka upoštevanja vredna obogatitev našega tovrstnega slovstva. Po običaju novjših pisateljev z lokalnim koloritom pobaryanih neposlovnih del je dodal tudi Matičič svoji knjigi ob koncu slovarček nekaterih manj znanih ali neznanih besed notranjskega narečja.

★

Marij Skalan: Rina

Kot tretji zvezek svojega drugega letnika je izdala »Dobra knjiga« drugo izvirno slovensko delo Marija Skalan psihološki roman »Rina«, zavzemajoč obsežno knjigo s 368 stranmi.

V dobi, ko se je preselilo milijejsko področje slovenske literature skoraj izključno na deželo med kmete, da nam v vedno novih variantah opisuje njihovo življenje, je Skalanov roman prijetna izjema. »Rina« je roman iz izrazito meščanskega življenja, z meščansko in deloma umetniško atmosfero in psihološko problematiko, zavdajajoč naipre in najbolj pereče etično stran zmaterializirane družbe. Tako je veren dokument razmer, ki so vladale v naši — in bolj ali manj v vsej zapadni — meščanski družbi v letih pred sedanjo vojno, dokument časa in ljudi, mišljenja in čustvovanja. Pisatelj res ni pokazal v svojem delu nobene nazorske tendence, toda ta izjava iz zapleta in razpleta delanja samega, kar daje romnu le še večjo dokumentarnost in idejno vrednost.

Že po tem se dviga Skalanov roman do zaznave pomembnosti, njegova glavna literarna vrednost pa je v psihološko pronikljivo dognani zaradi

in razčlenitvi življenjske usode naslovene junakinje Rine Peklaieve. V našem slovenskem slovstvu imamo malo romanov, ki bi bili tako psihološka analiza zablodene ženske duše, čeprav se pisatelju ni posrečilo, da bi ostal v prav vseh nianсах enako prepričljiv. To velja posebno za Rino vstop v Garvasovo artistsko skupino. Tu pogrešamo še nekaterih argumentov. Pa tudi sicer ni ves roman na enaki višini. Najmočnejši je prvi del, ki preseneča posebno po globini psiholoških fines v usodnih spremembah Rine in Rasta Polutnika, in po nekaterih moirskih odstavkih, medtem ko je v drugem delu, posebno po začetku, pisateljeva moč šibkejša, a potem spet zraste in doseže v močnem zaključku celotnega dela celó vrhunski višek.

Skalan piše in pripoveduje s skoraj virtuelno lahkoto, kakršne smo vajeni bolj pri tujih kakor pri domačih pisateljih, ne da bi bil pri tem plitev, dasi bi ulegnil dobili površen čitatelj ponekod tak vtis. Posebno pa so nekateri odstavki pisani izredno močno dojemljivo. In nad vsem vsej dihi zrelosti ter pronikljivega poznavanja življenja. V ostalem je Skalan realist in realističen le tudi njegov stil, čeprav ne manjka v romanu nekaj prav hričinih mest. Tudi jezik je splošno lep, le nekaj nedoslednosti in samovoljnosti ter nanak soručne o premalo natančni korekturi. V ostalem pa zasledujemo to bolj ali manj v skoraj vseh izdajah »Dobre knjige«.

Kljub nekaterim šibkejšim stranem je Skalanov roman »Rina« delo, ki se uvršča med najpomembnejša zadnjih let v naši literaturi, kar so opazili tudi čitatelji, med katerimi zbuja upravičeno zanimanje. ok

HUMOR

Presenečenje

»Vi ste torej slavni profesor Komar? Moram reči, da sem si vas čisto drugače predstavljal.«

»Morda ste mislili, da sem majhen, daleč in grd?« se nasmehne profesor. »Ravno narobe,« prizna dama. »Mislila sem, da ste velik, vitez in lep.«

Na plesu

»Gospod, molj dami ste stopili na nogo. Zahlevam zadoščenje!«

»Prav rad. Tam za mizo sedj moja žena, pa stopite njej na nogo.«

Raztreseni profesor

»Profesor Dreta pride v neko tuje mesto in vpraša stražnika:

»Po kateri cesti bom najhitreje prišel na postajo?«

»Pojdite najprej naravnost, potem pa po prvi cesti na levo,« ga pouči stražnik.

»Dobro, sedite!« pravi Dreta.

Čudna želja

Ančka pride na kmeto k sorodnikom. Ker bi se rada naučila molsti, je peljejo v hlev in ji pokažejo, kako se to naredi. Ančka se pa krave boji in nikakor noče v njeno bližino. Naposled pravi:

»Prosim, rajši bi najprej poskusila molsti telčka.«

KATERE NAPAKE moški pri ženski takoj opazi

Moški so se že navadili, da ženske menjavajo pričeske po resničnih zapovedih mode, toda nikoli se ne bodo navadili, da čez nekaj dni te pričeske zanemarjajo in da se zde v glavo kakor — oprostite, toda to je res! — moderne copricne. Pomudimo se samo ob pričeski navzgor. Ta pričeska je lepa samo, če nimamo predolgega in presušenega vrata in če imamo vse lase tako dolge, da ne uhajajo po vratu navzdol. Ženska pa, ki ji lasje neurejeno uhajajo iz pričeske in vise po ramah in vratu, se zdi kakor oskubljen kocka. Zelo grda je ženska v glavo tudi takrat, kadar ji trajno kodranje popušča. Nekateri pramenji vise spuščeni navzdol, drugi so pa še skodrani, toda zde se, kakor da bi bili poševni. Takšna glava je strah za slehernega moškega, ki ima količnik čuta za čednost in urejenost.

Ali ste že opazili, kako malo je ženskam mar, če jim gleda kombinirana izpod krila? Ta ali ona jo mirno grede potegne navzgor ali — če je posebno vestna — pripravi z varnostno zaponko in misli, da je zadeva urejena. In zvečer se čudi, če ji spodnje krilo še zmerom uhaja izpod krila in je jezna, ko vidi, da je zaponka raztrgala perilo. Neenakomerno, stare kombinirane je treba torej stalno pregledovati in jih uravnati tako, da bodo povsod enako dolge. Šele potem smo brez skrbi, da smo res čedno oblečene tudi pod vrhnjo obleko.

Nekatere ženske tudi ne vedo, zakaj so na svetu ščetke za obleke. Čeprav imajo temnomoder ali črn plašč, prav takšen klobuk in obleko temnejše barve, si jih nikoli ne očistijo, in te kaj po svetu kakor angorске mačke, kadar se gulijs. V naslednjem trenutku se še napudrajo ali počesejo in odidejo na cesto, polne prahu, a las ali pa moke iz pudrovke. Temne obleke so še posebno potrebne rednega ščetkanja, zato ne pozabimo, kakaj imamo v gospodinjstvu. Nekateri ženske se pa ščetk tako boje, da bi upravičeno lahko govorili o ščetkofobiji.

Avla Bogu, ženske so spoznale,

da rdeče ološčeni nohti niso tako lepi, kakor so se jim v začetku zdeli. Ker moški vedo, da so ženske kakor otroci, so jim to veselje spočetka pustili, dokler se ga niso same naveličale. Vendar pa se zmerom ne morejo videti slabo negovanih rok. Kakšna je slabo negovana roka? Delavna, krepka in čista roka je že sama po sebi prijetna, ne potrebuje dosti nege. Njena masna krema, da ne razpoka, kratko postrizeni nohti potrebujejo samo po vsakem delu nekoliko čiščenja in že je roka urejena.

Drugače je s tistimi rokami, ki naj bi bile na videz negovane, pa so v resnici zanemarjene, ker se s predolgih nohtov krši lošče in ker se za konci nohtov nabira nesnaga. Če ženska mora ali hoče imeti dolge in ološčene nohte, naj jih tudi neguje, sicer se zdi njena roka stokrat bolj zanemarjena in — oprostite izrazu — nemarna v primeri z roko delovne ženske, ki sicer nima manikiranih nohtov, zato pa čiste in priklupne roke.

Kako zbode človeka v oči, če ženska izraza vratnega izreza gleda naramnico zaprane kombinirane, ali pa celo uhaja izpod rokava po roki navzdol. To napako opažamo predvsem poleti, ko nosimo kratke rokave. Skrbimo torej, da bodo naramnice dovolj zapete, ali si pa v notranjščino obleke na ramah prišijemo posebne zaponke, ki nam bodo držale naramnice.

Ženske, ki se pudrajo, bi morale skrbeti, da bi imele zmerom čisto pudrovko, ne pa že vso sivo in umazano od znoja in dolge uporabe. Zato moramo pudrovke prati v milnici, ali pa uporabljati namesto nje vato, ki jo lahko večkrat premenjamo. Umazana pudrovka naredi na moškega porazen vtis, saj nehoti sklepa, da ženska, ki niti pri svojem obrazu ni natančna, ne more voditi posebno vzornega gospodinjstva.

Drobne, toda važne so te napake, posebno v očeh krepkega spola. Ni dovolj, da se ženska samo natička in elegantno obleče, da bi ji zavidale tovarišice; pametna, resna ženska bo v očeh vsega sveta hotela biti priklupna, čedna in čista. (n)

(Ti trije modeli se zisni izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)

Na gornji sliki vidimo tri ljubke popoldanske obleke. Prva je iz petrolejsko-modrega volnenega blaga in se zapenja na hrbtu z rdečo patentno zadrgo. Okrasi na sedcu in pasu so živorideci. — Druga obleka je temno-modra in precej zvončasta in ima široke rokave, obrobljene z belo čipko prav tako kakor ovratnik. Zapenja se s kovinastimi gumbi. — Prav posebno praktična je črna dvodelna obleka, ki jo zavzemamo s širokim pasom. Pod bluzo nosimo bel vložek, pošil z drobnimi gumbki. Krilo ima široke gube in je dovolj široko, čeprav ni zvončasto ukrojeno.

Ali se venomer prepričujete, ali je vaša pričeska v redu, ali imate strganjih nogavic itd.?

Da? Samo kdaj pa kdaj? Torej ste natančni in nekoliko plahi. Ne pripisujte torej mnenju svojih bližnjih pretirane važnosti!

Če to zmerom počnete, ne zaupate sama sebi in utegnete postati patološko plahi, da vas bodo psihiatri upravičeno obdarili s kompleksom manjvrednosti.

Ali imate navado, da sedete pri obisku takoj na najlepši in najvidnejši stol, položite na bližnji stol klobuk in ročno torbico, na drugega pa dežnik?

Če to kdaj pa kdaj zagrešite, dokazujete, da ste zelo samozavestni in se skoraj nagibate k vladateljnosti. Bodite nekoliko obzirnejši do svoje okolice in kmalu boste povsod priljubljeni.

Če vam je pa ta razvada že prešla v meso in kri, če je tako rekoč že del vas samih, bi vam zdravnik za živčne bolezni kaj kmalu naprtil manjso: »megalomanijo«.

BRADAVICE

Na sicer čistem, negovanem obrazu ali vratu učinkujejo bradavice s svojo temnejšo barvo neprijetno in odbijajoče. Ni čudno, če si vsaka ženska želi, da bi njo bradavice enkrat za vselej odpravili.

Niso vse bradavice enako trdovratne. Nekatere odpravimo lahko same, spet druge nam pa more odpraviti samo zdravnik-kozmetik, in sicer z elektriziranjem. Ta postopek je neboleč in ne stane veliko, zato se ne bomo mišljali in si dajmo bradavice požgati z elektriko, posebno, če je velika in na vidnem mestu. Tisti trenutek, ko se razžarjena igla dotakne bradavice, čutilimo bolečino, kakor zbodljivi iz iglo, toda ta bolečina je tako malenkostna, da je ni vredno omenjati. Bradavica, požgana z elektriziranjem, je nekaj dni rjava, kakor zamrznjena, nato nam pa odpade, ne da bi se pozneje poznale kakšne posledice.

Manjše, manj trdovratne bradavice na rokah ali kje drugje, kjer jih takoj ne zagledamo, odpravimo lahko same. Vendar moramo omeniti, da večjih bradavic čez nekaj tednov ali mesecev spet na istem mestu požene in zraste, čeprav je bila koža tam že nekaj časa čisto gladka.

Kupimo si stekleničko srebrovega nitrata — lapisa — in si sami pripravimo leseno palčko, ki jo na koncu ovijemo z vato. V ta namen uporabimo lahko tudi vžigalico: vsak drugi dan si namažimo samo vrh bradavice z lapisom in pazimo, da si ne bomo drugje z njim pokopali kože. Ker lapisa kožo razjede, videli bomo, da bo bradavica v dobrem tednu izginila in da bo na tistem mestu sama lepa, gladka koža.

Dobro sredstvo proti bradavicam je tudi 30%ni perhidron, ki ga nanesemo na bradavico s stekleno palčko in ne z leseno. Bradavica po

tem postopku še prej izgine kakor po zdravljenju z lapisom.

Če bradavica naposled odpade, ne smemo več tamkaj kože mazati s hudimi razkužili, ker si lahko pokvarimo kožo, kar gotovo ni naš namen. Pripomniti moramo, da tudi tukaj ravnajmo s pametjo in ne bodimo preveč neučakani, sicer utegnemo več pokvariti kakor popraviti.

Prav gotovo je pa najzanesljivejši način zdravljenja bradavic elektrizacija, ne samo, ker dosega najlepše uspehe, temveč tudi zato, ker pri elektrizaciji prav nič ne izgubimo in ker je nemočnejše, da bi se inficirale ali si kako drugače pokvarile polt.

Žena - domača zdravnica

Vsaka dobra žena in mati mora biti za primer, da kdo v družini na hitro zboli, nekoliko podkovana v zdravilstvu. Vedeti mora, kdaj je takoj potrebna zdravniška pomoč in kdaj gre samo za malenkostno obolenje, pri katerem sama lahko pomaga.

Če koža neznosno glava boli, si mora biti takoj na jasnem, kaj je temeljni vzrok. Ali je bolnik utrujen od dolgega in napornega dela, ali je nevedečnost predhodnica kakšne druge resnejše bolezni. Če je bolnik samo preutrujen, naj leže v zatemnjeni sobi in naj miruje. Glavobol bo v tem primeru že kmalu minil. Včasih je glavobol posledica nepravilne prehrane. Tedaj naj bolnik vzame kakšno čistilno sredstvo in naj vsaj pol dneva ničesar ne zaužije. Če moli ugotovi, da bolnika boli glava zaradi prevelikega navala krvi v glavo, naj mu polaga na čelo mrzle obkladke, in nevedečnost bo minila.

Pri migreni boli samo en del glave, po navadi nad očmi. V tem primeru sta potrebna mir in dieta, ki naj jo predpiše zdravnik.

Ko kar rada stalno glava boli, naj veliko hodi na sprehod in telovadi na svežem zraku. Gospodinja, ki čisto trpi za to nevedečnost, naj se prepriča, ali morda ne uhajajo v stidniku ali pri plinskem rešaju plini.

Ako vsi ti domači pripomočki ne pomagajo, naj mati takoj pokliče zdravnika, ker se za glavobolom skriva gotovo kakšna resnejša bolezen. Posebno pri otrocih se moramo glede glavobola takoj posvetovati z zdravnikom. Navadno je pri njih le nevedečnost kriva napačna prehrana.

Ne pozabite na vrat!

Mnogo je žensk, ki si zelo skrbno negujejo obraz in roke, pri tem pa čisto pozabijo na vrat. In vendar je prav vrat tisti, ki se najprej postara in izdaja pravo starost ženske, čeprav si prizadeva, da bi jo še tako spretno skrila.

Vrat se najprej nagiba, izgubi svežost in prožnost, postane mlahav in nelep. Zaman ga pozneje skrivamo ozavratnice in visoke ovratnike, nikoli več ga ne moremo dovolj skriti. Zato moramo vratu posvečati isto, če ne še večjo nego kakor obrazu in rokam.

Predvsem si vsak dan umijmo vrat z mrzlo — ne z mlačno ali toplo vo-

do — in s ščetko in milom. Nato si ga, preden gremo spat, natrimo z mastno kremo. Koža na vratu mora biti mastna in napeta, to pa dosežemo, če si vrat umijemo z mrzlo vodo in če ga ne pozabimo redno negovati z mastno kremo.

Če si obraz napudramo s temnejšim pudrom, ne smemo pozabiti na vrat in mu moramo privoščiti nekaj te korene. In kadar si čistimo obraz s čistilno kremo, si hkrati očistimo tudi vrat, pa ne bomo tako zgodaj razočarani nad njim.

Nekatere ženske imajo prekratek in predebel vrat za svojo poslavo, in vendar ne store ničesar, da bi ga popravile. S telovadbo za vrat odpravimo vse močnejše napake, ki ga kaže. Vrat poslame vitkejši, če vsak dan večkrat vadimo lele vaig:

Spustimo glavo naprej, vsrhan, nazaj in na drugo stran, kakor da bi bile zelo utrujene, tako da nam glava z vso težo omahne navzdol. To je nekakšno kroženje glave, spočetka sicer nekoliko utrujajoče, pozneje se ga pa navadimo in ga mimogrede vključimo v vsakdanjo telovadbo za zdravje in lepoto telesa.

Prav tako je koristna za vrat neka druga vaja. Stojimo v pozoru, z vzravnanjo glavo. Zdaj obrnimo glavo na desno, kakor da bi nas bil tam kdo poklical, takoj nato pa na skrajno levo stran. Važno je, da pri tem sukamo samo glavo, sicer pa stojimo — ali sedimo — čisto mirni. Ta vaja podaljša mišici, ki veččeta vrat z rameni, in povzroči, da se nam zdi vrat daljši in nežnejši, kakor je v resnici.

Da si vrat okrepiamo in da se odkrijamo morebitnih gub, je zelo koristna tudi tale vaja: glavo nagremo kar se da nazaj, nato pa odpremo usta na sležaj in jih počasi zapiramo, toda pri tem mora glava še ves čas viseti nazaj. Ta vaja izredno učvrsti polt na vratu in odpravi tudi podbradek.

Podbradek vrat prav tako kaže kakor gube, zato moramo paziti, da ga ne dobimo, ali ga pa odpraviti, če se nam je že naredil. Vsak dan si masirajmo podbradek s hrbtnim rok, tako da zdaj z levega, zdaj z desnega krepko udarimo po podbradku. Isto usluho nam naredi narobe obrnena žlica ali pa močan plinčen robec, ki z njim jočemo po podbradku. Drižimo tudi, da bomo imeli zmerom nizko zglavje in da ne bomo hodili s po-bešeno glavo, ker vse lo pospešuje nastanek dvojne brade ali podbradka.

Nega vratu ni nečimrnost, kakor ni nečimrnost nega zob ali rok. Vrat je prav tako kakor zobje ali roke med tistimi deli telesa, ki ga tuje oči med prvimi opazijo. (n)

Lepo čelo

Gube na čelu niso znak staranja, temveč grda razvada. Teča naj se zavedajo vse one, ki so zaradi manjših ali večjih gub na čelu videli starejše in strožje, kakor so v resnici.

Onim, ki gube še nimajo in se jih boje, priporočamo preprosto, a učinkovito zdravljenje: Proč s pačienim in gubaniem! S tem da boste zgrabile čelo, ne boste prepodile zle misli, niti hujšile opravile napornejša dela. Če se boste ravnale po tem pravilu tudi v pozni starosti ne boste imele na čelu gub.

One pa, ki imajo čelo že polno gub, in bi se jih rade znebile, priporočamo, naj si vsak večer dobro namažejo s kakšno dobro kremo in se masirajo z dvema prstoma od sredine do senc in od nosa do las. Odvadijo naj se gubanja, čeprav bo to v začetku težko. Kmalu bodo manjše gube izginile, večje pa postale manj vidne.

O negi mastnih in suhih las

Mastne lase nequiemo takole: Predvsem moramo glavo umivati vsakih štirinajst dni. Lasišče si dobro odrgnemo z milnico, potem pa glavo izplakujemo z zelo vročo vodo, ki bo preostalo mast pobrala z las. V zadnjo vodo kanemo nekaj kapljic kisa.

Prehrane suhe lase pa nequiemo takole:

Glavo si umijemo samo vsak drugi mesec, vsak teden dvakrat si jo pa masiramo s kakšno dobro lasno vodo ali z alkoholom. Tako bo srbeči prhljaj kaj kmalu izginil. Masirajo lasišča je sploh zelo važna, tudi fiste, ki imajo slabe, redke lase bi morale temu posvetiti mnogo pažnje.

Porabni nasveti

Umazane umivalne gobe niso samo neokusne, temveč tudi nevarne, ker so prenašalke bakterij. Zato spada umazana goba takoj v posodo z vodo, ki smo vanjo kanili nekaj solne kisline. (10 kapljic solne kisline na 1 liter vode.) Goba naj se namaka šest ur, nato jo izperemo v lahni raztopini sode in na koncu še v čisti vodi.

Strup prav za prav ne spada v gospodinjstvo, toda kam s solno kislino in drugimistrupi ki jih le kdaj pa kdaj uporabljamo? Ni dovolj, da napišemo na stekleničko svarilni napis: Strup! v nadalje se vseno lahko zmotimo in v poltemi sežemo po napačni steklenici. Ne moremo se pa zmotiti, če obesimo vsem steklenicam, ki je v njih strup, okrog vratu kraquičke, ki nas bo z zvončkanjem takoj opozoril na nevarnost.

Razpokane usnice namažimo vsak dan z raztopino galuna, z mandljevim oljem ali glicerinom. Nato na razpoko namažemo nekaj cinkovega mazila in pustimo, da čez noč učinkuje nanjo.

NAŠ NAGRADNI NATECAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Obara brez mesa

Očisti in na drobno zreži: cvetačo, kolerabo, malo zelene in peteršilja, vse z zelenjem vred. Korenček zreži na rezance. Napravi prežganec, dodaj 1 žlico paradižnikove mace, 2 stroka zdrobljenega česna in zrezano zelenjavo in vse skupaj zalij z mrzlo vodo; vre naj pol ure. Zdal dodaj še dva na kocke zrezana krompirja in eno mesno kocko. Zakuhaj riž, cmocke ali makarone.

Z. D.

letna rižota

Zarumeni na masti ali olju drobno zrezano čebulo. Temu dodaj dobro razdrobljeno letno pasteto (tu in tam jo dobiš pri mesarjih). Potrebujš jo samo 10 dakl), nekoliko časa se duši, potem zalij z vročo vodo, v kateri si raztopila 1 do 2 jajni kocki in dodaj potrebno količino riža. Zalivaj z vodo. Ne pozabi dodati še dišave in tudi nekaj lističev rozmarina.

M. M. Li.

Krompirjeva omeleta

Skuhaj krompir, ga olup in zreži na tanke rezine. V ponvi razbeli masčobo, ki ji dodaš precej sesekljane pečurke in malo česna, kar da jedi zelo dober okus. Nato stresi v ponev zrezan krompir, ga osoli in peči na neprehudem ognju. Ko se napravi na dnu lepa rumena skorja, krompirjevo omeleto obrni in še na drugi strani lepo rumeno zapeci. Omeleto serviraj s salato, dušenim zeljem ali ohrovtom.

S. O. Ljubljana.

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje« plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošli pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika« Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 253.

Ali imate kakšno manijo?

Ali pozdravite znanca, ki ste ga večkrat na cesti z: »Na svidenje!« namesto da bi mu voščili: »Dobro dan«?

Če ste to storili enkrat ali dvakrat, vam moremo reči samo, da ste nekoliko raztreseni, kar dandanašnji ni tako čudno in neupravičeno. Vendar izdaja to lahko tudi marsikaj drugega. Na primer, da vam oseba, ki ste jo srečali, ni posebno pri sreč in da ste ji zato podzvedno rekli na »videnje«, ker bi se je radi čimprej odkrili.

Ali vam je pa narobe zoprno, če ste v majhnem, zaprtem prostoru in če so vsa vrata v sobi zaprta? Ali es »eto in jih brez vzroka odprete«?

Če storite to samo od časa do časa, je dokaz, da ljubite svež zrak, pa tudi, da ste nekoliko — radovedni. Ne zanimajte se preveč, kaj se kuha v sosedovem loncu!

Druga pesem je pa, če sploh ne morete živeti v zaprti sobi. To je pa že manija, ki so jo zdravniki za živčne bolezni krstili za »klastro-fobijo«: strah pred zaprtimi prostori.